

FØROYA LØGMAÐUR

FRÁGREIÐING LØGMANS Á ÓLAVSØKU 2020

LØGMANSSKRIVSTOVAN

www.lms.fo

RØÐA LØGMANS

Harra formaður!

Fortreytirnar fyri hesum nýggja áratígginum vóru søguliga góðar. Tað staðfesti eg í nýggjársrøðuni gamlaárskvøld.

Og tveytúsund og tjúguni byrjaðu eisini væl.

Tað var, sum í yrkingini hjá Mikkjali á Ryggi um ein roktúr til útróðrar, har fiskur var á hvørjum jarni:

*»so hvørt ein innan stokkin hekk,
hin næsti krók í knokkin fekk.«*

Hendan myndin er góð. Og hon lýsir væl støðuna, sum var í Føroyum um ársskiftið.

So hvørt, sum eitt arbeiði var innanborða, ja, so var tað næsta klárt at draga inn um stokkin. Soleiðis var í øllum vinnum, og vánirnar til árið vóru øgiligar.

Her var logandi íverksetarahugur. Rokaðar bingjur út í heim við fiski og laks. Og ferðavinnan var klár til sítt besta ár nakrantíð.

Vit høvdu fulla ferð.

Men. Bráðliga broyttist alt!

Júst sum tað eisini ger hjá Mikkjali á Ryggi:

*»Nú leita allir bátar til landa,
tí luftin gerst so grim og grá,
og illslig skýggj í erva standa,
so veðurskifti væntast má;
tað sæst á øllum líkindum,
hann kemur ei við mýkindum.«*

Og vit kunnu nú staðfesta, at hann kom ikki við mýkindum. Ongantíð hava vit upplivað nakað líknandi.

Tað er ikki løgið, at ótryggleiki og ótti kom á fólk.

Ótti fyri at verða smittað.

Ótti fyri at bera smittuna víðari.

Og ótti fyri, at ein av okkara nærmastu skuldi verða raktur.

Best sum sólin skein sum bjartast, gjørdist luftin **grim og grá** – og veðrið skifti.

Tað var ódnarróður. Men áralagið var framúr, semja var um kósina – og øll somul settu á, alt tey vóru ment – fólk, vinna og myndugleikar. Og samgonga og andstøða arbeiddu væl saman.

Gamlaárskvøld hevði eingin okkara droymt um, hvussu illveðrið fór at herja hetta várið.

Avbjóðingarnar hava kravt – og krevja framvegis – nógv av okkum øllum.

Seinastu dagarnar hava vit sæð, hvussu lúnsk sjúkan er, og hvussu hon støðugt bankar uppá, eisini her heima hjá okkum.

Men hjá mær er eingin ivi.

Vit fara framhaldandi at klára tað.

Vit hava eitt sterkt og sunt vinnulív, ið megnaði at rógva víðari, meðan tey oystu upp á lívið.

Búskapurin er sterkur og tryggur – og tað sama eru skipanirnar, sum lofta teimum, ið hava størsta tørvin.

Fólkatalið veksur støðugt, og fráflytingin hevur seinasta árið verið søguliga lág.

Nógv gongur framvegis væl.

Men summi merkja sviðan.

Tíverri hava nøkur mist arbeiðið seinastu mánaðirnar. Arbeidsloysið er ikki bara eitt tal. Tað eru fólk og familjur, sum verða tveitt út í óvissu – og missa inntøku. Tað kann kennast ótrygt.

Men eingin, sum missir arbeiðið, fellur í fríum falli. Vit hava eina sterka arbeidsloysistrygging. Og undir koronu spentu vit eitt eyka trygdarnet út undir samfelagið við trimum hjálparpakkum.

Hartil gav tað tryggleika, at bankarnir góvu góðar sёмdir, tá ið á stóð.

Harra formaður!

Føroyar hava ikki altíð havt samhaldsfastar skipanir. Einaferð stóðu menn í sjálvdrátti. Fekst tú nógv, átti tú nógv. Fekst tú einki ja, so átti tú einki – sama hvør orsökkin var.

Men nú munnu øll vera samd um, at vit skulu fáa hjálp, tá ið lívið upp á skift rakar okkum meint.

Vit eru errin av vælferðarsamfelagnum, Føroyum.

Tryggleiki er krúnan – og búskapurin er grundvøllurin.

Búskapurin, sum við ársbyrjan var upphitaður, er nú kólnaður nakað, men hann er tíbetur framvegis sterkur.

Tí eri eg bjartskygdur, hóast eitt ilsligt skýggj myrkir um.

Vinnulívið og fíggingarstovnarnir eru sterk. Almenna skuldin er lítil, landið eigur tøkna pening, og grunnar, sum landið varðar av, eru væl fyri.

Men – lat meg siga sum er: Hetta er eitt serligt ár. Og eins lítið, sum vit vistu um hetta farna vár, vita vit um hetta komandi heyst.

Eg havi seinastu tíðina mangan grundað:

“Var hetta tað?”

“Fer smittan at breiða seg aftur?”

“Og hvat gera vit, um so er?”

Men her eru eingi svar. Vit vita ikki, hvat ið hendir – og nýggj vitan um koronu kemur støðugt undan kavi.

Henda óvissan kann kennast ótrygg.

Og júst tí leggja vit doyðin á at reka ein varnan og ábyrgdarfullan búskaparpolitikk.

Tí hildu vit eitt sindur aftur undir koronu – og brúktu væl minni av skattgjaldarans peningi enn grannalondini.

Tað var ein tíð fyri –, ein tíð við – og ein tíð verður eftir koronu, og longu nú er greitt, at hall verður á fíggjarlógini.

Fortreytirnar hjá samgonguni, ið tók við farna heyst, eru grundleggjandi broyttar.

Illveður kom á, og nú ræður um at tora at stýra. Avgerðir mugu takast – eisini í eini knappari vend – men tær skulu takast við varsemi og umhugsni.

Tí skulu vit koma trygt ígjøgnum koronu, má grundleggjandi vælferðin ikki verða sett í vanda.

Kanska fara broytingar og betringar ikki at ganga so skjótt, sum ynskiligt. Kanska kunnu vit ikki seta so nógvar pengar av, sum vit høvdu ætlað okkum. Og kanska verða ikki øll ynski móttvegis tí almenna gingin á mæti.

Men eitt er vist.

Tað skal verða gott at liva og virka í Føroyum.

Tí heldur landsstýrið fast um íløgurnar kring landið. Tær tryggja arbeiði, og at virkseimið heldur fram.

Men at tora at stýra merkir eisini at tora at hyggja at nýggjum leiðum – og nýggjum loysnum. Fólkið í Føroyum vil hava minni tos og meiri handling. Vit kunnu ikki tosa okkum til framburð.

Vit fara tí at broyta skipanir og bygnaðir, sum ikki longur geva bestu úrtøkuna.

Privata vinnan skal kunna bjóða tí almenna av, har tað er til fyrimunar fyri borgaran, og nakrar av almennu tænastránum verða útveittar, um tað er ein fyrimunur fyri føroyingin.

Eisini mugu vit hyggja at rakstri og bygnaði hjá landinum.

Tað er til dømis ikki uppgávan hjá landinum at reka partafeløg. Tí er tað í nøkrum førum skilabest at einskilja fyrítøkur – og í øðrum førum tryggja, at kappingin millum almennu partafeløgini og privatar fyrítøkur verður jøvn.

Skulu vit framhaldandi vera í fremstu røð, mugu vit politikarar skapa røttu karmarnar, góðar arbeiðsumstøður og menning. Tað skal bæði vera rúm fyri hugflogi og fjølbroytni.

Somuleiðis hyggja vit at nevndum og ráðum, og vit fara at umskipa og avtaka fleiri teirra.

Landsstýrið vil troyta nýggjar leiðir. Tí verður eitt vakstrarforum stovnað, sum skal birta undir nýhugsan, íverksetan, grønan vøxtur og vælferð.

Talgildu Føroyar er eitt ítøkiligt dømi um nýhugsan og íverksetan, sum kann tryggja spennandi vitanararbeiðspláss - og skumpa undir enn størri búskaparvøxtur.

Harra formaður!

Í nýggjársrøðuni tosaði eg um gerandishetjur í Føroyum – óvitandi um, hvønn ovurstóran týðning júst gerandishetjurnar fóru at fáa hetta árið.

Øll tit, sum støðugt andøvdu, meðan samfelagið annars legði árarnar inn, eru høvuðsorsøkin til, at vit higartil eru komin so væl ígjøgnum hesa farsóttina.

Við Heilsufrøðiligu starvsstovuni á odda kunnu vit rópa okkum »heimsmeistarar í testing«.

Á leið 35.000 kanningar eru gjørdar, og tær hava – saman við uppsporing og avbygging – avmarkað smittubreiðsluna í samfelagnum, og tað hevur givið tryggleika.

Vit virkaðu rætt í tøkum tíma, og tá ið báturin onkuntíð rak av ýtinum, róðu vit skjótt afturá aftur.

Og ivaðist onkur frammanundan, ivast eingin longur.

Vit mugu hava eitt dygt og trygt heilsuverk, sum bæði kann lekja og lofta.

Og skal heilsuverkið lofta, er neyðugt við eini viðgerðartrygd.

Vit vilja hava, at fólk verða útgreinað skjótt – og eingin skal bíða longur enn 30 dagar eftir viðgerð. Vit arbeiða longu við at greina og almannakunngera bíðilistarnar – og sjúklingurin skal fylgjast upp. Hetta verður grundarlagið undir viðgerðartrygdini.

Og tað verður eisini tryggari hjá diabetikarum í Føroyum. Saman við Novo Nordisk grunninum fara vit at bøta um viðgerðartilboðini.

Ein royndarskipan, ið bjóðar teimum 15–35 ára gomlu ókeypissálarfrøðiliga viðgerð, fer eisini at muna væl og hjálpa fleiri sálarliga.

Um nakrar dagar byrjar ein sálarfrøðingur og sosialráðgevi á ADHD-klinikkini á Psykiatriska deplinum.

Málið er, at bíðitíðin, sum fyrr í ár var upp til trý ár, skal fáast niður á trýggjar mánaðir næsta árið.

Vit vilja betra um møguleikarnar hjá teimum, ið av sjúku ella skaða hava mist førleika, at endurvinna mistu førleikarnar. Størri orka verður brúkt til endurvenjingartænastur í sjúkrahúsværkinum, og skjótt verður eitt endurvenjingartilboð til parkinsonsjúklingar sett á stovn.

Heilsuverkið skal raðfestast, tí vit vita, at líkamlig sjúka ikki bara rakar líkamið, men eisini sálarheilsu, familju, arbeiðslív og fíggjarviðurskipti.

Fyri at lætta um hjá teimum løntakarum, sum gerast álvarsliga sjúkir í longri tíð, til dømis krabbameinssjúklingum – leingja vit tíðarskeiðið við sjúkradagpengum.

Harra formaður!

*»stokkut er stundin, til sjóvarfallið vendir,
eydnan á útróðri skiftir ofta brátt.«*

So beinrakið falla orðini hjá Mikkjali á Ryggi – og hjá okkum kundi gingið galið, tá ið sjóvarfallið vendi. Tað gjørdi tað nógvastaðni. Men vit eru higartil sloppin væl, tá ið um heilsuna ræður.

Afturfyri hava ávísir partar av vinnuni rindað dýrt. Og ferðavinnan varð harðast rakt.

2020 skuldi verða besta árið hjá ferðavinnuni – við prýðiligum hotellum og nýggjum tilboðum. Men metárið er skift um við óviss útlit hjá øllum teimum mongu, sum starvast í ferðavinnuni.

Hjálparpakkarnir hava munað væl – og tíbetur fjølgast ferðafólk nú aftur í Føroyum, so hotellini fyllast.

Leingi hava ferðavinna, festarar og fjallafólk fregnast um meginreglur fyri gongd í haga. Í heyst leggja vit uppskot fyri tingið, har vit vilja finna røttu javnvágina við landbúnaðinum øðrumegin – og rættinum at ferðast í náttúruni hinumegin. Øll skulu kenna seg trygg við ætlanirnar.

Til dømis verða ásetingar um gjøld og gjaldsheimildir, so at ferðavinnan hevur støðugar, javnbjóðis og tryggjar karmar.

Aftrat tí skal ferðavinnan geva avkast um alt landið, og peningur skal falla til økini, har virkseimið er. Vit skulu verða betur at gagnnýta móguleikarnar í ferðavinnuni alt árið við at betra førleikarnar.

Ferðavinnan skal verða bæði búskaparlíga og umhvørvislíga burðardygg.

Somu treytir seta vit alivinnuni, sum heldur á at vaksa.

Nýggjastu ætlanirnar við aling á landi og á opnum havi eru spennandi og kunnu vónandi geva skjótari framleiðslu og minni lúsa- og sjúkutrupulleikar.

Úti í heimi veksur tørvurin á matvørum. Eisini frá sjógæti og aling. Um vit, sum eru umgyrd av havinum, ikki troyta henda móguleika, so verða tað onnur – og tá er ikki vist, at tað verður gjørt burðardygt.

Landsstýrið tekur undir við Heimsmálunum hjá ST.

Tá um umhvørið ræður fáa vit ikki fleiri móguleikar, og røttu avgerðirnar skulu takast nú.

Eitt stig á leiðini er náttúrumargfeldislógin, sum skal verja og varðveita ta føroysku náttúruna og tað lívfrøðiliga margfeldið.

Eitt annað stig er at seta ferð á grøna orkuskiptið, umframt at týðandi stig verða tikin í orku- og veðurlagsarbeiðinum í heyst.

Vit skulu fáa fleiri at framleiða tann grøna streymin, so tær stóru íløgurnar liggja á fleiri herðum og ikki bara á almennu kassunum. Hetta skal koma umhvørvinum, samfelagnum og brúkaranum til góðar.

Fyri at røkka málinum um 100% varandi orku á landi í 2030 skulu íløgur gerast fyri einar 5 til 10 milliardir. Tað krevur at fleiri eru við at lyfta!

Men skulu privatar fyrirkur fáa javnbjóðis atgongd til elnetið hjá SEV fyri at framleiða grøna orku, krevst fult gjøgnumskygni. Tí skal elnetið hjá SEV skiljast frá hinum virkisøkinum, so at vit betur gjøgnumskoða, hvat netparturin kostar.

Vit eggja áhaldandi brúkaranum til at leggja um til reinar orkukeldur – eitt nú við at endurrinda MVG'ið til hitapumpur og elbilar.

Men nærur helmingurin av føroyska útlátinum stavar frá skipum. Tað er tí eitt risastórt grønt framstig, at fleiri nýggj og framkomin skip eru á veg í flotan. Tey fara at dálka munandi minni enn eldru skipini.

Harra formaður!

Javnan hoyra vit fólk greiða frá, hvussu ótrygg tey kenna seg, tá ið tey koyra á vegum og tunnlum kring landið.

Tað skal sjálvandi takast í álvara. Og tað skal sjálvandi bótast um.

Tí hava vit sett væl meira pening av til at røkja landsvegirnar kring landið.

Tað fer at muna væl, nú bæði eysturoyartunnilin og nýggi hvalbiartunnilin skjótt verða lidnir.

Undirsjóvartunnilin til Sandoyinna er hálvboraður, hol verður sett á Dalstunnilin og ferð er eisini sett á tunlarnar norður um Fjall og fámjinstunnilin.

Fyri at samferðslukervið kann verða útbyggt skilabest og tryggast, gera vit eina langtíðarætlan, sum raðfestir hvørjir vegir, tunlar, bygningar og skip skulu verða gjørd næstu 10 árin.

Harra formaður!

»Eingin veit á morgni at siga, hvar hann á kvøldi gistir«, sigur orðafellið.

Men eingin føroyingur eigur at stúra fyri, hvørt hann hevur nakrastaðni at gista, og hvørt familjan hevur tak yvir høvdið.

Málið er greitt: Bústaðarmøguleikarnir í Føroyum skulu gerast betri. Vit vilja vera við til at tryggja fjølbroyttar bústaðir til allar føroyingar.

Tað gera vit best við at lyfta í felag. Bæði alment og privat. Bara soleiðis fáa vit nøktað átrokandi tørvin.

Vit vilja eggja privatu vinnuni at gera íløgur í føroyska bústaðarmarknaðin við at javnseta tað almenna og privata.

Bústaðir skulu framhaldandi hava ein týðandi leiklut. Eftir ætlan fáa Bústaðir heimild at læna 400 milliónir kr. til at seta gongd á nýggja bygging.

Helvtin – 200 milliónir krónur – skal brúkast til at byggja bústaðir til fólk við serligum tørvi, nýtt barnaheim, lestrarbústaðir og vardar bústaðir – herundir búfelagsskapir og sambýli.

Hin helvtin verður brúkt til at byggja vanligar leigubústaðir. Av hesum verða 100 milliónir kr. settar av til vanligar bústaðir í teimum økjum í landinum, har grundarlag ikki er fyri kapping.

Eg vóni, at privata vinnan gerst virknari á bústaðarmarknaðinum. Eitt nú kundi eitt samspæl millum pensjónsfeløg, fakfeløg, bankar, privat feløg og Bústaðir birt upp undir nýggjar fíggjarmøguleikar.

Tí tess fleiri møguleikar, vit hava, tess størri ávirkan kunnu fólk hava á síni bústaðarviðurskifti.

Og vit skulu royna at tryggja øllum frælsi til at skipa sítt lív, sum tey ynskja sær – á øllum økjum.

Tí er eisini nýggja lógin um almannatrygd og tænastrur, sum avloysir gomlu forsorgarlógina, eitt ovurhonds stórt framstig.

Har verður støði tikið í, hvat tann **einstaki** megnar og tørvar – og hvør støðan annars er. Tænastrurnar skulu veitast *saman* við borgaranum heldur enn *fyrir* borgaran.

Vit vilja, at fólk skulu hava ávirkan á egin viðurskifti og varðveita tilknýtið til arbeiðsmarknaðin, so at brek ella sjúka sum minst forða fyri vanligum lívi.

Vit eru sannførd um, at øll hava okkurt virðismikið íkast. Sama hvussu lívsstøðan annars er.

Tí eigur aldurin heldur ikki at gera av, nær fólk skulu verða pensjónerað – tað eiga orkan og hugurin at gera av.

Vit skylda okkara gomlu ein tryggan aldurdóm. Men tað loypti hvøkk á pensjónistarnar, tá ið skattafría grundarupphæddin varð skerd.

So skjótt, sum vit komu til, hækkaðu vit grundarupphæddina aftur, og við serliga skattafrádráttinum fer fólkapensjónisturin eftir ársskiftið at hava omanfyri 1000 krónur meira eftir um mánaðin.

Nú móttrokningin er lagaligari fyri pensjónistarnar, loysir tað seg betur at arbeiða.

Harra formaður!

Tað liggur natúrliga til ungdómin at vera livandi og lívsglað. Men í vár varð nógv av tí, sum ungdómurin gleddi seg til, annaðhvørt strikað ella útsett.

Sum heild settu tey felags trygdina fram um egin ynski og róðu saman við okkum øðrum.

Og er tað nakað, sum eyðkennir Føroyar, so er tað, at vit ansa hvør eftir øðrum.

Tað ger Føroyar til eitt trygt stað at vaksa upp. Hetta mugu vit stremba eftir at varðveita – og børnini skulu eisini kenna seg trygg innan skúlans gátt.

Tí vilja vit gera enn meiri fyri at basa happing í fólkaskúlanum og stremba eftir einari nullhugsjón á hesum økinum.

Fólkaskúlin skal menna og kveikja næmingarnar, og tí er neyðugt við einum tíðarhóskandi skúla.

Gløgg, vitandi og arbeiðssom ung fólk eru avgerandi fyri framtíð Føroya. Tí eri eg glaður um, at støðugt fleiri lesa víðari í Føroyum.

Ótryggleikin hetta várið hevur fingið nógv ung at velja tryggu leiðina og fara undir útbúgving ella í læru her heima.

Møguleikarnir fyri lesnaði eru nógvir, og vit hava eisini givið lærlingum ein munandi skattafrádrátt. Hetta fer vónandi at fáa fleiri í læru og at stimbra hugin hjá lærlingum at arbeiða yvir í lærutíðini.

Men vit vilja menna og styrkja møguleikarnar at útbúgva seg í Føroyum uppafur meira. Her er Fróðskaparsetrið ein týðandi viðspælari, og Setrið verður eisini raðfest komandi árinum. Pengar eru millum annað settir av til at fáa útbúgvingarnar á Setrinum altjóða góðkendar.

Í løtuni verður arbeitt við at fáa fleiri at lesa námsfrøði, og fleiri sleppa nú at lesa sjúkrarøktarfrøði.

Men vit hava eisini tørv á fólki við tøkniligum og handaligum førleikum. Vit hava tørv á fólki, ið byggir og umvælir bygningar, bilar, skip, vegir og tunlar.

Tí vilja vit styrkja um yrkis-útbúgvingarnar og stovna eina nýggja handverksmeistaraútbúgving í tøttum samstarvi við vinnuna.

Eisini arbeiða vit við nýggjum yrkis-útbúgvingum í ali- og ferðavinnu.

Harra formaður!

Føroyar eru eitt ríkt og framkomið land, sum skal taka størri ábyrgd í altjóða samfelagnum og vera við til at menna og hjálpa, har tørvur er. Fleiri menningarlandum tørvar eitt trygdarnet, nú meira enn nakrantíð, og vit eru partur av tí.

Vit hava nógv at lata í altjóða samstarvi.
Men vit hava eisini nógv at vinna.

Til dømis betri og skjótari atgongd til áhugaverdar marknaðir, sum kunnu menna føroyskt vinnulív og kasta meiri av sær. Vit vilja vinna okkum betri handilsviðurskifti við lond sum Bretland, Kina, Japan og Russland.

Málið skal vera, at vit flyta okkum frá at bara útflyta rávørur til at selja fleiri lidnar matvørur. Og móguleikin er søguliga góður, nú spenningurin millum eystur og vestur aftur er kyknaður, og stórveldini geva Føroyum ans.

Vit vilja hava góð sambond við allan heimin, men lat ongan iva vera um, at Føroyar eru og verða partur av vesturheiminum.

Okkara viðurskifti við USA eru í spennandi legu, og á fundi við amerikanska uttanríkisráðharran hava vit gjørt av at skipa ein samstarvskarm landanna millum.

Nú ræður um at brúka okkara støðu sum best, men fyrst mugu vit fáa betri innlit í og meiri ávirkan á okkara verju- og trygdarviðurskifti.

Frælsi fæst best í samstarvi við onnur – bæði frælsið hjá tí einstaka, frælsið hjá vinnuni og frælsið hjá okkara landi á altjóða pallinum.

Vit eru tilvitað um okkara støðu í Arktis, og seinni í ár leggja vit fram eina nýggja arktiska strategi, sum verður okkara stavnhalld komandi árin.

Tørvur er eisini á at finna nýtt stavnald saman við Evropasamveldinum.

Tí sendi eg fyri nøkrum døgum síðan ES-nevndarforkvinnuni bræv, har eg geri greitt, at vit vilja skipa samstarvið av nýggjum.

Vit mugu hava eitt sterkari samstarv við ES, ið bæði bætir um okkara handilsviðurskifti og samstundis loyvir okkum at víðka samstarvið til onnur øki.

Samstarvið í ríkisfelagsskapinum skal eisini viðgerast av nýggjum. Ríkisfelagsskapurin hevur seinastu árin staðið órørdur. Eingin menning. Eingin framburður. Men konfrontasjónir og ósemjur.

Vit skulu sjálvandi røkja okkara egnu áhugamál. Tí er neyðugt at beina burtur allar uttanríkispolitiskar forðingar í viðurskiftunum við Danmark.

Við sitandi landsstýri verður nýggj kós sett ímóti meira semjusøkjandi tíðum.

Vit hava longu funnið semju við donsku stjórnina um, at ein og hvør, sum býr í Føroyum og hevur ríkisborgararétt, kann fáa CPR-nummar. Hetta fer at gera tað nógv smidligari at brúka eitt nú donsku sjúkrahús-skipanirnar og at fáa danskt lestrarpláss.

Hetta er fyrsti liður í at dagføra ríkisfelagsskapin. Tað er týðandi at gera upp, hvat virkar og ikki – og støðugt geva felagsskapinum eitt innihald, sum samsvarar tíðini í dag.

Og stýrisskipanin skal eisini dagførast. Sjálvandi eru lögtingskvinnur ikki menn, og tað er eisini neyðugt at dagføra ásetingarnar um fíggjarmál og viðgera partin, sum ásetur, at millumtjóða sáttmálar altíð eru yvir føroyskari lóggávu.

Í næstum fari eg at kalla allar flokkar inn til at umrøða hesar broytingar.

Og tíðin krevur eisini aðrar dagføringar. Seinasta árið hevur nógvur ótryggleiki ligið í spurninginum um 5G net. Bæði í NATO og í ES er niðurstøðan nú greið: undirstøðukervið á fjarskiftisøkinum er ein týðningarmikil liður í trygdar- og verjupolitikki.

Eg havi í hesum sambandi samskift við danska forsætisráðharran, og vit fara í felag at fyrireika nýggju lóggávuna, sum skal seta teimum, ið veita 5G, treytir. Uppskotið verður væntandi lagt fyri Løgtingið í hesi tingsetuni.

Tí eingin ivi skal vera: Føroyingar skulu óræddir kunna nýta framkomna samskiftistøkni, og nýggja lóggávan skal veita trygdina.

Harra formaður!

Mikkjal á Ryggi hevur eina yrking um ein ungan mann, ið ferst á havinum. Akkerið heldur ikki – og eingin er at hjálpa honum.

Í Føroyum verða vit javnan mint á, at lagnan ikki liggur í okkara hondum, og tað er so mangt, vit ikki ráða yvir.

Kortini gera vit alt, vit kunnu, fyri at veita trygd og hjálp á sjógvi og landi.

Og fremsti liðurin er ein góð og sterk tilbúgving.

Men lógarverkið um tilbúgvingina má dagførast og viðurskiftini gerast greiðari. Soleiðis økja vit um trygdina í øllum landinum.

Eisini fiskivinnan er nú aftur løgd í tryggja legu.

Við broytingunum í lógini um sjófeingi hevur vinnan fingið brúksloyvi við 12 ára uppsagnartíð, ið Løgtingið skal samtykkja á hvørjum ári.

Ótrygga uppboðssølan er eisini strikað.

Og nýggja, tryggja fiskivinnulóggávan hevur longu givið avkast: Íløgur verða gjørdar fyri út við 2 milliardir komandi árin, og við nýggjum og dagførdum tólum kunnu vit flyta føroysku fiskivinnuna munandi longur framá.

Men fiskatilfeingið er ogn Føroya fólks. Verða veiðirættindi seld endaliga, skal tað almenna hava bróðurpartin. Tí hava vit gjørt ein serskatt, sum tryggjar landinum sín part av sølunum.

Næsta stigið er at endurskoða skipanina við veiðugjaldi, so at hon tekur neyvari atlit at skiftandi umstøðum í vinnuni.

Veiðugjaldið verður broytt til eitt yvirskotsgrundað gjald, sum leggur upp fyri rentu-, olju- og fiskaprísi.

Eftir ætlan verður nýggja lógin sett í gildi frá ársbyrjan 2021.

Harra formaður!

Fyri bert fáum vikum síðan vistu vit ikki, hvørt ólavsøkan kundi haldast.

Men nú er hon her. Vit halda ólavsøku – samstundis, sum vit halda tilmælini. Vit hava tillagað okkara felagslív og okkara felagsskap, og vit hava gjørt tað í eini knappari vend.

Enn er vandin tó ikki av.

Utthanlands síggja vit, hvussu smittan aftur breiðir seg, og vit vita, at tað eisini kann henda her.

Men halda vit øll tilmælini – og um vit kanna og smittuspora – eru vit trygg.

Og tó at vit lögdu stilt fyrr í vár, vilja vit frameftir gera alt fyri at sleppa undan, at tað aftur verður neyðugt. Nógv er eftir, sum skal gerast.

Fyri at tríva aftur í Mikkjal á Ryggi:

*Var altíð logn og sól,
- og var lívið leikur,
lýkkan mót og megi stjól,
maður gjørdist veikur.*

Tað er í mótgongdini, vit mennast mest; tað er har, vit síggja og bøta um tað, sum ikki er nóg gott – og tað er har, vit styrkna.

Tó at korona gav okkum ein sjógv, sló hon okkum ikki út. Vit arbeiddu saman og eru nú á veg aftur á rættkjøl; sterkari, klókari og - tori eg at siga – tryggari enn áðrenn.

Latið nú okkum, sum her sita, halda fram við góða arbeiðinum.

Latið okkum seta stavnhalðið Føroyum at frama – og latið okkum hava dirvi at tillaga tað so hvørt, sum eydnan snarar.

Latið okkum toga Føroyar fram á leið – í ódn eins væl og í logn.

Góða ólavsøku øll somul!

Gud signi Føroyar,

Bárður á Steig Nielsen
løgmaður

ÍSKOYTISPARTUR TIL RØÐUNA

STJÓRNAR- OG LÓGAMÁL

Atgongd til cpr

Tað er ein sannroynd, at føroyingar ofta eru í Danmark og skulu hava tænastr frá donskum stovnum ella úr Føroyum skulu hava tænastr frá donskum stovnum. T.d. kunnu nevnastr tænastr frá danska sjúkrahúsverkinum, upptøku á danskar lærustovnar ella at avgreiða lønarviðurskifti mótvegis lønarútgjaldsstøðum, sum eru staðsett í Danmark. Her eru allar skipanir settar soleiðis upp, at cpr-nummar er eitt krav og aloftast eisini NemID. Flestu føroyingar, sum búgva í Føroyum, hava ikki danskt cpr og hava tí ofta stórar avbjóðingar í sambandi við at brúka tænastr og veitingar frá donskum stovnum. Tí er landsstýrið komið ásamt við donsku stjórnina um, at ein og hvør, sum býr í Føroyum og hevur ríkisborgararætt, kann venda sær til danskan stovn í Føroyum og fáa tillutað eitt cpr-nummar. Stjórnin fer í heyst at leggja lógarbroytingaruppskot fyri Fólkatíngið, sum heimilar hesum. Eisini er ætlanin at gera eina skipan, har tað er lættari at fáa útflyggjað NemID í Føroyum hjá teimum, ið hava fingið tilluttað eitt cpr-nummar. Ongar ætlanir eru um at brúka cpr-nummar innanhýsis í Føroyum til føroyskar almennar stovnar.

Nevndir og ráð

Nógvar nevndir og ráð hava týðning fyri rættarsamfelagið og tryggja sakligar og væl grundaðar avgerðir og holla ráðgeving. Men neyðugt er støðugt at eftirmeta og tillaga raksturin og bygnaðin hjá landinum, eisini á nevndarøkinum, fyri at tryggja rakstrarligt skynsemi. Landsstýrið hevur eftirmet nevndir og ráð landsins og hevur í hesi viðgerð avgjørt at taka av eitt munandi tal av nevndum og at umskipa fleiri nevndir. Hetta arbeiðið er farið í gongd.

Endurskoða stýrisskipanarlógina

Tíðin er búgvín til at endurskoða fleiri tættir í stýrisskipanarlógini. Tað hevur løgmaður gjørt greitt í Løgtinginum undir orðaskiftinum um at broyta almennu heitini í stýrisskipanarlógini. Løgmaður heldur, at stig eiga at verða tikin til at hyggja nærri at stýrisskipanarlógini í einari heild heldur enn at gera einstakar broytingar. Løgmaður fer at kalla teir politisku flokkarnar á fund um hetta mál.

Heimsmáluni

Landsstýrið tekur undir við burðardyggu menningarmálunum, nevnd Heimsmáluni, sum altjóða samfelagið samtykti í 2015. Yvirskipaða málið er fram ímóti 2030 at skapa ein betri og burðardyggari heim fyri øll. Nógv mál í samgonguskjalinum kunnu knýstast til Heimsmáluni. T.d. kann nevnastr, at grøn og burðardygg orka er eitt av høvuðsmálunum hjá landsstýrinum.

Í norðurlenska samstarvinum, sum Føroyar eru ein virkin partur av, verður stórir dentur lagdur á Heimsmáluni. Teir norðurlensku stjórnarleiðararnir samtyktu í fjør Vores vision 2030, har málið er, at Norðurlond skal vera heimsins burðardyggasta øki. Henda visionin er grundað á Heimsmáluni. Landsstýrið arbeiðir fyri burðardyggari Føroyum og Norðurlondum, og landsstýrið ger sítt til, at Føroyar geva sítt íkast til at skapa ein betri heim fyri øll á burðardyggari grund.

Trygdarpolitikkur og trygt fjarskifti

Seinasta árið hevur nógv verið tosað um 5G net, og hvørjar trygdarpolitiskar vandar liggja í hesum. Og í dag er støðan í vesturheiminum vordin greið. Í bæði NATO og ES er niðurstøðan, at undirstøðukervið á fjarskiftisøkinum eisini er ein týðningarmikil spurningur í trygdar- og verjuhøpi.

Av tí at fjarskiftið í Føroyum er eitt yvirtikið málsøki, hava løgmaður og danski forsætisráðharrin samskift um nýggja tvørgangandi lóggávuna, har endamálið er at seta upp evnissannar treytir til útvegarar av m.a. 5G útbúnaði. Partarnir eru samdir um at arbeiða saman um at fyrireika nýggju lóggávuna á økinum.

Løgmaður leggur dent á, at okkara undirstøðukervi skal vera trygt.

Holocaust minningardagurin

Í nógv ár hava áhugafelagsskapir og skúlaverkið í Føroyum gjørt nógv burtur úr at kunna um Holocaust, tá ið 6 milliónir jødar vordu dripnir, harav hálv onnur millión vóru børn. Eitt týðandi stig á leiðini at upplýsa og ávara um ræðuleikarnar var, at Føroya Løgting einmælt samtykti í fjør at gera altjóða minningardagin 26. januar til almennan minningardag um Holocaust og onnur fólkadráp. Hin 26. januar í ár var fyrstu ferð, at altjóða minningardagur um Holocaust og onnur fólkadráp varð hildin í Føroyum.

Ríkisfelagsskapurin

Við sitandi landsstýri verður nýggj kós sett ímóti nýggjum og meira semjusøkjandi tíðum. Nýggjar tíðir á uttanríkispolitiska økinum krevja at Ríkisfelagsskapurin má dagførast og endurskapast í nýggjari útgávu. Landsstýrið eigur at gera broytingar, so at ríkisfelagsskapurin fæst at rigga enn betur í framtíðini.

LÓGAMÁL

Dagføra og føroyska revsilógina (tingseturnar 2016–2021)

Landsstýrið hevur sett sær fyri at fáa alla revsilógina dagfórda og á føroyskum máli. At dagføra alla revsilógina er rættiliga tíðarkrevjandi, og tí er arbeiðið býtt upp í hóskandi partar. Hetta ger tað samstundis møguligt hjá landsstýrinum og Løgtinginum at kunna viðgera dagføringarnar betur og gjøllari, bæði málsliga og innihaldsliga. At dagføra alla revsilógina fer væntandi at taka á leið 5–6 ár. Í tingsetunum 2016–2018 vórðu reglurnar í kap. 14–19 og kap. 24–29 í revsilógini dagfórda, nútímansgjørda og orðaðar á føroyskum. Í komandi tingsetu er ætlanin at dagføra kap. 12–13 og 20–23 í revsilógini, sum eru teir seinastu kapitlarnir í serliga partinum av revsilógini.

Nýggj dátuverndarlóg

Í tingsetuni 2019 samtykti Løgtingið eina nýggja lögtingslóg um vernd av persónupplýsingum. Lógin kemur í gildi 1. januar 2021. Galdandi lögtingslóg um viðgerð av persónupplýsingum er frá 2001, og tíðin var tí búgvín til, at rættarøkið varð endurskodað og dagført.

Í 2018 setti ES í gildi eina nýggja fyriskipan um dátuvernd. Við nýggju føroysku dátuverndarlógini leggja Føroyar seg upp at ES-fyriskipanini GDPR, sum er vorðin altjóða standardurin innan fyri dátuvernd.

Eitt høvuðsmál við nýggju løgtingslógini er at hækka verndarstöðið fyri tann einstaka, tá ið persónupplýsingar verða viðgjørðar. Nýggja løgtingslógin skal sostatt í enn størri mun enn í dag tryggja, at rættindini hjá tí einstaka verða vird, tá ið persónupplýsingar verða skrásettar og viðgjørðar. Samstundis leggur nýggja løgtingslógin upp fyri, at viðgerð av persónupplýsingum er neyðug í einum framkomnum og talgildum samfelag.

Nýggja løgtingslógin er týðandi grundarlag fyri, at Føroyar framhaldandi kunnu verða góðkendar av ES sum trygt triðjaland í persóndatahøpi.

Nýggj rættargangslóg fyri Føroyar

Í tingsetuni 2019 samtyktu Løgtingið og Fólkatíngið uppskotið til nýggja og tíðarhóskandi rættargangslóg fyri Føroyar. Lógin kemur í gildi 1. januar 2021.

Rættargangslógin fyri Føroyar hevur verið rættiliga afturúrsgld í mun til rættargangslógina, sum er galdandi fyri Danmark. Rættargangurinn inniheldur reglurnar fyri alla viðgerð hjá dómstólum, og hesar reglur skulu tryggja rættarstöðuna hjá okkum borgarum, tá ið vit verða viðgjørð í rættarskipanini. Tað hevur alstóran týðning fyri eitt rættarsamfelag, at landsins borgarar hava álit á rættarskipanini.

Nýggja lógin er umfatandi og hevur meiri enn 1.100 ásetingar. Hon inniheldur eitt nú reglur um, hvussu rættarmál í Føroya Rætti skulu viðgerast, um uppgávur hjá advokatum og um arbeiðið hjá politinum og ákærvaldinum í revsimálum.

Ígildisseting av Politilógini

Við ígildisseting av Politilógini hin 1. januar 2021 verður sett í verk ein grundleggjandi og samlað lóggáva fyri vanligu virkseimið hjá politinum. Lógin ásetir eisini tær grundleggjandi meginreglurnar fyri valdsnýtluni hjá politinum sum liður í vanligum skilhaldi. Við Politilógini verða greiðar reglur á hesum øki, og hetta styrkir um rættartrygdina hjá borgarunum.

Ígildisseting av PET-lógini

Endamálið við ígildisseting av PET-lógini hin 1. januar 2021 er at fáa eina nýggja og tíðarhóskandi lóggávu um virkseimið hjá PET í Føroyum og at innføra eitt serstakt eftirlit við tænastráttum fyri at styrkja um eftirlitið við viðgerðini hjá PET av upplýsingum um bæði líkamligar og lögfrøðiligar persónar.

PET-lógin skal tryggja, at PET ikki uttan at hava viðkomandi og sakliga orsök til tess savnar, skrásetir ella á annan hátt viðger upplýsingar um borgararnar, heruppi í teirra luttøku í politiskum virkseminum, og at lógin á hendan hátt skal verja rættartrygdina hjá teimum persónum, sum koma undir kanning o.a. hjá PET. Herumframt skal lógin tryggja, at tann neyðugi opinleikin er um og eftirlit við virkseminum hjá tænaðstuni og tær treytir, sum hon virkar undir, m.a. tann vanliga lutfalsmeginreglan.

Arbeidsbólkur at endurskoða bygnaðin á Føroya Kærustovni

Føroya Kærustovnur er sera nógv broyttur, síðani hann bleiv settur á stovn í 1998. Fleiri kærunevndir eru lagdar til stovnin, umframt at eisini aðrar nevndir, ið ikki viðgera kærur, eru lagdar til stovnin.

Í mars 2019 varð ein arbeidsbólkur settur, sum skal eftirmeta virkseminum og skipanina hjá Kærustovninum, og við stóði í tí gera tilmæli um møguligar broytingar og tillagingar, so stovnurin fer at hóska betur til tað samfelag og tann fyrisingarbygnað, sum er í dag.

Arbeidsbólkurin skuldi vera liðugur við arbeiði sítt 1. mai 2020, men orsakað av koronusmittuni er freistin longd til 1. oktober 2020.

Lógadygd

Løgbitar. Sum eitt ískoyti til rundskriv um lógarsmíð er ein partur við løgbitum. Ætlanin við løgbitunum er stutt at lýsa nøkur yvirskipað evni, sum tað er gott at hava sum undirstøði, tá ið ein lóg ella aðrar rættarreglur skulu gerast.

Løgrit. Eitt nýtt átak er løgrit. Ætlanin við løgritunum er at fáa ymisk løgfrøðilig evni lýst á føroyskum máli og úr einum føroyskum sjónarhorni. Tað kann vera ein lýsing av ávísam løgfrøðiligum evni ella fyrirbrigdi ella ein breiðari lýsing av lóggávuni á ávísam fakøki, t.d. almennalóggávu, fiskivinnulóggávu, skúlalóggávu o.tíl. Her kann í løgritinum t.d. verða upplýst, hvat endamálið er við fakligu lóggávuni, hvørjar meginreglur lóggávan er grundað á, hvussu umsitingin er skipað o.a.

Tað er lógartænastan á Løgmannsskrivstovuni, sum gevur út løgritini, men øll embætisfólk í stjórnarráðunum og teirra stovnum, sum hava serligan kunnleika á ávísam fakøki ella um eitt ávíst fakligt evni, kunnu skriva løgrit. Vónin er, at løgrit við tíðini fara at vera við til at lýsa føroyska lóggávu og fyrising.

FÍGGJARMÁL

Føroyska samfelagið hevur stórar búskaparligar avbjóðingar, tá ið hugsað verður um afturvendandi sveiggini í búskapinum frá okkara tilfeingisvinnum. Avbjóðingarnar gjørdust uppafur størri, nú koronu-farsóttin rakti allan heim og eisini Føroyar. Tí má stýrast við varsemi og nærlagni, so Føroyar koma væl ígjøgnum hesar avbjóðingar, uttan at vælferðin verður sett í vanda.

Í farnu tingsetu hevur landsstýrið m.a. avgreitt hesi mál:

Fólkapensjónistar meira at liva fyri

Nýggja samgongan setti sær sum mál, at allir fólkapensjónistar skuldu fáa munandi meira at liva av. Eitt av átøkunum var at lata fólkapensjónistum tilsamans 6.000 kr. í serligum skattafrádrátti. Í 2020 hava fólkapensjónistar fingið 3.000 kr. í serligum skattafrádrátti, og í 2021 fáa teir aðrar 3.000 kr. Saman við hækkan av grundarupphæddini fara fólkapensjónistar 1. januar 2021 at hava 1.080,- kr. meir eftir um mánaðin.

Tað loysir seg at fara í læru

Lærlingar hava fingið 50.000 kr. árliga í skattafrádrátti. Endamálið við skattafrádráttinum er at betra um fíggarligu viðurskiftini hjá lærlingum. Tað skal vera meira áhugavert at fara í læru, og tað skal loysa seg hjá lærlingum at átaka sær úrtíðararbeiði í lærutíðini.

Forðingar hjá heimavirkjum burturbeindar

Fólk, sum fáast við heimavirki, hava eisini fingið betri viðurskifti. Løgtingið hevur samtykt, at fólk kunnu heimavirka skattafrítt fyri upp til 50.000 kr. um árið. Heimavirki er aldargomul siðvenja og týðandi partur av føroyskari mentan. Fólk, sum fáast við heimavirki, hava verið ørkymlað av mv- og skattasurninginum. Hetta er nú vorðið lættari. Tey kunnu nú virka fyri 50.000 kr. skattafrítt, og tey eru frítikin fyri at lata seg mv- og skráseta, um tey virka fyri minni enn 50.000 kr. árliga.

Strandfaraskip Landsins raðfest

Sandoyarleiðin hevur seinnu árin verið merkt av støðugum vøkstri í farma- og ferðafólkatali, serliga nú sandoyartunnilin verður boraður. Í hesum sambandi játtaði Løgtingið 10 mió. kr. til at keypa eina fraktferju at sigla til Sandoyinna. Fraktferjan Hasfjord fór í sigling 12. mai og siglir frá týsdegi til fríggjadag. Strandferðslan hevur harumframt fingið nýggjar, sera góðar bussar, sum koyra um alt landið. Teir eru rúmligari, hava fleiri hentleikar og eru betri fyri umhvørvið. Nýggj, skjótgangandi ferja kemur til landið í summar. Arbeitt verður framhaldandi við at betra tænaustigið hjá Strandfaraskipum Landsins.

Meiri pengar til landsvegahaldið

Landsstýrið hevur eisini raðfest viðlíkahaldið av landsvegakervinum og setti 8 mió. kr. meira av til endamálið á fíggarlógini fyri 2020.

Átak at lætta um avleiðingar av korona

12. mars fóru Føroyar niður í ferð orsakað av koronu-farsóttini. Fíggaráráðið gjørdi sínar metingar um støðuna í einum uppriti, sum varð almannakunngjørt. Fíggaráráðið metir, at afturgongdin fyri føroyska búskapin kann gerast stór, og at landskassin kann fáa stór hall í 2020 og 2021. Hinvegin eru bæði almenni og privati geirin í búskapinum væl fyri at standa ímóti einum tíðarskeiði við afturgongd. Eitt átak hjá landsstýrinum fyri at hjálpa um gjaldfærið hjá føroyskum virkjum í sambandi við koronu

var at flyta freistina at gjalda mvg fyri 1. ársfórðing 2020 til november. Eitt annað átak er at leingja freistina at avrokna tollkreditt í mai, juni og juli við trimum mánaðum. Hesi átøk krevja størri gjaldføri í landskassanum, umframt at roknað verður við halli á fíggjarlógini í 2020 og 2021. Landskassin hevur í juni tikið 1,6 mia. kr. í láni fyri at fíggja hallið á fíggjarlógini í 2020 og 2021.

Eykaskatturin fyri sølu av veiðirættindum

Í juni varð lógaruppskot um skatting av vinningi frá sølu av veiðirættindum samtykt. Lógin ásetur reglur um skatting av endaligari avhendan av veiðirættindum sum avtalað í samgonguskjalinum. Við lógini er ásettur ein serskattur á 50 % av endaligari avhendan av veiðirættindum (um seljarin er løgfrøðiligur persónur), harafturat kemur vinningsbýtisskattur á 35%. Hetta merkir, at samlaði skatturin er 67,5%, um peningur verður tikin út til likamligan persón. Er seljarin ein likamligur persónur, er serskatturin 35%, og harumframt kemur likamligi persónurin at rinda áleið 50% í persónsskatti, tilsamans verður hetta eisini 67,5%. Endamálið við uppskotinum er at tryggja, at landið fær sín part av avhendanum.

Átøk komandi tingár

Koronu-farsóttin hevur givið føroyska búskapinum nýggjar avbjóðingar, sum koma aftrat afturvendandi avbjóðingunum við sveiggjum í fiskaprísum, nøgdum og oljuprísum. Tí er umráðandi, at stýrt verður við skili í hesum tíðum, og at gera neyðugu tillagingarnar í almenna geiranum fyri framhaldandi at tryggja øllum føroyingum vælferð. Serliga uppgávan komandi ár verður sostatt at fáa Føroyar trygt ígjøgnum koronu-avbjóðingarnar.

Útveita almennar tænastr

Har tað er møguligt og skynsamt, skal privata vinnan hava móguleika fyri at bjóða upp á almennar tænastr. Treytin er sjálvandi, at hetta fíggjarliga og tænastruliga er betri fyri brúkaran. Í komandi tingsetu er ætlanin at orða ein almennan útveitingarpolitikk.

Langtíðarløguætlan

Landsstýrið hevur sett sær fyri at gera eina langtíðarløguætlan, sum skal vera liðug til heystar. Tað er umráðandi, at samfelagið verður útbýgt eftir einari raðfestari løguætlan tey næstu 10 árin. Ætlanin skal fevna um vegir, tunlar, bygningar og skip. Í samsvari við hesa ætlan verða útbjóðingar og verklagslógaruppskot gjørd.

Veidigjöld

Í komandi tingsetu er ætlanin at koma við einum uppskoti um tilfeingisgjald, sum hevur fyrilit fyri gongdini í vinnuni við skiftandi umstøðum. Tilfeingisgjaldið verður eitt yvirkotsgrundað gjald, sum tekur hædd fyri rentu-, olju-, og fiskaprísi. Gjöld fyri gagnnýtslu av tilfeingi eru síðstu tíðina vordin størri partur av samlaðu inntøkunum hjá landinum og eru við til at fíggja føroyska vælferðarsamfelagið. Tørvur er tó á greiðari reglum, hvussu hesi gjöld verða ásett, so at vinnan áhaldandi kann tillaga sín rakstur. Vinnuligur dynamikkur krevur greiðar reglur, sum eisini tryggja, at føroyska náttúrutilfeingið verður gagnnýtt á best móguligan hátt. Hetta kemur bæði vinnu og samfelag til góðar. Tí er alneyðugt, at vinnan fær tryggjar karmar at virka undir, sum eru lættir at umsita, bæði hjá vinnuni og umsitingini.

Almenn starvsfólk

Fíggjarmálaráðið stendur framman fyri teirri avbjóðing, at semja ikki er gjørd enn við 10 fakfeløg, har sáttmálarnir fóru úr gildi 1. oktober 2019. Semja varð gjørd við Starvsmannafelagið 30. januar í ár, men eingin onnur semja varð avgreidd, áðrenn koronukreppan kom. Allar sáttmálasamráðingar hava ligið stillar fram til fyrst í juni mánaði, men fyri summerferiuna eydnaðist at fáa tríggar semjur, fyrst við Føroya Lærafelag og síðani við Maskinmeistarafelagið og Føroya Skipara- og Navigatørfelag. Semjurnar eftir koronu eru trý ára semjur við lønarkarminum 2,56% fyrsta árið og ávikavist 2,05% og 1,25% annað og triðja árið. Annað og triðja árið fylgja sostatt karminum á privata arbeiðsmarknaðinum. Samstundis ganga teir 10 trý ára sáttmálarnir fyri tíðarskeiðið 2017–2020 út 1. oktober. Almenna samráðingarskipanin er tí undir stórum trýsti.

Landsstýrið ætlar at broyta ásetingarnar um fráfaringsaldur, so at fráfaringsaldurin hjá sáttmálastuttum og tænaðum er eins. Tí verður neyðugt at gera broytingar í tænaðumalógini og í tænaðumalóginum. Tey sje y fakfeløgini, sum hava samráðingarrætt viðvíkjandi tænaðumalóginum, verða hoyrd um ætlaðu broytingarnar. Kannað verður, um hetta eisini krevur broytingar í eftirlóginum.

Talgilding

Samgongan hevur sett sær sum mál, at kunningar- og samskiftisvinnan skal strimbrast. Hetta skal gerast við, at landið keypir føroyskar loysnir, har tað er møguligt. Ein týðandi partur at stimbra føroyska kt-vinnu er Talgildu Føroyar. Talgildu Føroyar hava nú íverksett Samleikan og Vangan, sum eru seinastu partarnir og høvuðstættirnir av verkætlanini. Samleikin er nýggj talgild innritan og undirskrift hjá føroyingum, og Vangin er borgaraportalur, har talgildar tænaður frá almennum myndugleikum og kommunum verða savnaðar á einum stað. Tíðliga næsta ár fara føroysku peningastovnar eisini at bjóða kundum sínum at brúka Samleikan til at fáa atgongd til netbankan og fyri at skriva undir skjøl og flytingar talgilt. Íløg, sum er gjørd í Talgildu Føroyar, skal gagnnýttast, og hetta merkir, at fleiri almennar tænaður mugu gerast meira talgildar og nútíðarhóskandi. Samgongan hevur millum annað sett sær fyri, at Talgildu Føroyar eisini skulu fevna um sjúkrahúsvirkið, og fer tí í gongd við fyrireikandi arbeiðið í heyst, so farast kann undir at menna tænaður á hesum øki.

Landsverk

Landsverk hevur latið úr hondum tilmæli um, hvussu stovnurin skal skipast og virka í framtíðini. Í komandi tingsetu verður arbeitt við hesum tilmælum. Landsverk hevur smalkað bygnaðin og flutt játtan frá umsiting til kjarnuvirksemið. Landsverk er ein týðandi stovnur, sum hevur virkað fyri føroyska samferðslukervinum í nógv ár. Men tíðin krevur eisini tillagingar, sum skikka stovnin til best møguligt at fyrireika og stýra almennum verkætlanum, bæði tá ið ræður um tøkniliga og fíggjarliga partin.

Eigarapolitikkur

Landsstýrið ætlar at endurskoða og skipa sín leiklut í partafeløgum og grunnum. Tey flestu av partafeløgum landsins eru lögð undir Fíggjarmálaráðið. Harumframt eru nakrar fyrítøkur í grunnum. Eitt endamál er, at skilnaður skal vera millum uppgávarnar, ið landið hevur sum ávikavist eigari og sum fyrisitari av lóggávu og eftirliti. Eisini arbeiðir landsstýrið við at gera reglur og ætlanir fyri, hvønn leiklut landið skal hava sum eigari. Landsstýrið vil tryggja, at partafeløgini hjá landinum verða umsitin á bestan hátt, men ætlar eisini at taka støðu til, um tað er skilabest at einskilja fyrítøkur. Í hesum sambandi fer Fíggjarmálaráðið saman við samskiftisvinnuni og fjarskiftiseftirlitinum at endurskoða, hvussu javnbjóðis kapping kann tryggjast á fjarskiftismarknaðinum.

Almenna roknskaparverkið

Landsstýrið heitti í fjør ár á OECD um at gera eina yvirskipaða greining av almenna føroyska roknskaparverkinum. Greiningin skuldi snúgvá seg um, í hvønn mun okkara almenna roknskaparverk lýkur “best practice” og altjóða roknskaparkrøv á økinum.

Greiningin varð lögð fram fyri landsstýrið í februar í ár. OECD hevur 6 tilmæli um at styrkja føroyska roknskaparverkið, so vit eru á hædd við tey bestu á økinum. Tað hendir nógv á økinum í hesum tíðum. Gera vit einki í Føroyum næstu árinum, koma vit at liggja í niðasta endanum, tá ið talan verður um at lúka altjóða roknskaparkrøv fyri almennar roknskapir. Í ár og komandi tvey árinum verða stig tikin til at verkseta tilmælini. Tilmælini snúgvá seg serliga um ein meira fullfíggaðan almennan roknskap, bæði við atliti at, at alt alment virksema verður tikið við í roknskapin og at allar almennar ognir verða skrásettar til eitt “rætt” virði.

FISKIVINNU- OG TILBÚGVINGARMÁL**Fiskivinnumál**

Í samgonguskjalinum frá september 2019 er ásett, at Føroyar skulu hava eina fiskivinnuskipan, ið elvir til búskaparliga, vinnuliga, lívfrøðiliga og umhvørvisliga burðardygd, og sum hevur við sær mest møguliga virðisøking og menning í Føroyum.

Nýggj sjófeingislóg

Nýggja landsstýrið kom skjótt til ta niðurstøðu, at rættast var at gera nýggja sjófeingislóg, sum skuldi koma í staðin fyri lögtingslóg um fyrisiting av sjófeingi, og í desember 2019 var komið á mál, tá ið nýggj lögtingslóg um sjófeingi varð samtykt í Løgtinginum at koma í gildi 1. januar 2020.

Við grundarlagi í nýggju sjófeingislógini verða dagførd mál sett fyri vinnuna, eins og broytingar verða framdar í mun til lógina um fyrisiting av sjófeingi frá januar 2018. Høvuðstættirnir í nýggju lógini eru millum annað hesir:

Gildistíðin fyri brúksrættindini til tilfeingið verður longd úr 8 árum upp í 12 ár, ið skal samtykkjast av Løgtinginum á hvørjum ári. Longda gildistíðin stimbrar beinleiðis undir íløgur, tí umstøðurnar gerast góðar at skipa virksema sambært langtíðarætlanum.

Farið verður frá einari skipan, har rættindini vóru knýtt at persóni og felagi, til eina skipan, har rættindini í staðin eru knýtt at ávísu fiskifari. Rættindahavarar fáa 2 ár til at laga seg til broyttu skipanina. Mett verður, at ein skipan, har rættindi og fiskifør eru knýtt saman, er greiðari enn ein skipan, har onnur enn skipaeigarar eisini kunnu hava rættindi. Somuleiðis kann ein skipan, har rættindi eru knýtt at fiskifarinum, byrgja fyri, at rættindahavarar lata onnur fiska fyri seg uttan at vera virknir í fiskiskapi sjálvir. Í eini skipan, har rættindini eru knýtt at fiskifarinum, verða rættindini beinleiðis bara nýtt til eitt endamál, ið er at fiska.

Uppboðssøla av fiskirættindum er ikki partur av nýggju sjófeingislógini, ið varð samtykt júst fyri ársskiftið. Samgongan hevur ta greiðu fatan, at søla av veiðirættindum á uppboði forðar vinnuni í nøktandi mun at leggja virksema í langtíðarætlanir, sum er fortreyt fyri varandi íløguhugi og menning, ið skal tryggja støðugan vøkstur. Tvørturímóti veitir ein uppboðssøla ikki vinnuni teir tryggja karmarnar, ið tørvur er á hjá eini vinnu, sum er eyðkend fyri sínar stóru íløgur og samsvarandi stóran tørv á fígging.

Nýggja sjófeingislógin ásetir, at fiskiskapurin í høvuðsheitum verður skipaður og umsitin eftir trimum skipanum: fiskidagaskipan, kvotuskipan og skipan við vinnuligum royndum og verkætlanum.

Fiskiskapurin eftir botnfiski í føroyskum sjógvi verður framhaldandi skipaður við fiskidøgum. Botnfiskiskapurin við Føroyar er sokallaður “blandingfiskiskapur”, ið fevnir um fleiri fiskasløg í sama fiskiskapi. Í slíkum fiskiskapi er dagaskipanin tann besta, tí hon í størri mun enn aðrar skipanir tryggjar, at fiskur ikki verður tveittur útaftur.

Í sambandi við fiskidagaskipanina verða tillagingar gjørdar viðvíkjandi áseting av fiskidøgum og tilmæli. Frá og við 2021 ásetir landsstýrismaðurin fiskidagatalið í kunngerð. Ásetingin skal gerast samsvarandi umsitingarætlan og veiðireglum, sum seta meginreglur um burðardyggja stovnsrøkt og fyrisitingarligar mannagongdir í sambandi við ráðgeving og umsiting. Umsitingarætlanin skal vera karmurin um fyrisitingina av fiskidagaskipanini.

Umsitingarætlan

Bulurin í umsitingarætlanini er ein veiðiregla, sum sigur, hvussu fiskidagatalið verður ásett. Málið er at stýra fiskiskapinum, so at fiskiskapurin er innan fyri ásett mörk. Veiðiregla fer at leggja upp til, at tað ikki skal vera neyðugt at hækka ella lækka dagatalið á hvørjum ári. Hetta skal bara gerast, um fortreytirnar við fiskastovnunum ella lutfallið millum veiðu og fiskastovn broyrist munandi.

Skipanin við eini umsitingarætlan er í góðum samljóði við yvirskipaða politikkin hjá samgonguni, nevniliga at hava tryggjar og burðardyggjar karmar fyri vinnuna. Fyri at hava støðugar karmar og veiðimøguleikar verður ásett, at fiskidagarnir bara verða broyttir, tá ið farið verður um ávísu mørkini í umsitingarætlanini. Í teimum førunum verður dagatalið hækkað ella lækkað 5%.

Málið er, at umsitingarætlanin gerst tøk seinni í ár til nýtslu í sambandi við áseting av fiskidøgum fyri árið 2021.

Kvotuskipan

Umframt fiskidagaskipan, so verða kvotuskipanir galdandi fyri flestu fiskaslógini, ið kunnu fiskast reint, tað merkir ikki í blandingsfiskiskapi. Tillagingar eru og verða gjørdar í verandi kvotuskipanum, tí kvotur skulu í størstan mun skipast sum umsetiligar eginkvotur. Mett verður, at møguleiki fyri frælsari umsetiligheit av eginkvotum best stimbrar undir, at rættindini støðugt verða flutt á best virknu eindirnar. Somuleiðis stimbrar møguleikin fyri frælsari umsetiligheit undir, at rættindi kunnu leggjast saman í eindir, ið fevna um røttu fiskaslógini og nøgd. Samanumtikið skal sigast, at tann frælsa umsetiligheitin er týðandi táttur í málinum um eina støduga menning í vinnuni og harvið at varðveita kappingarføri.

Vinnuligar royndir

Vinnuligar royndir, verkætlanir og gransking eru partur av sjófeingislógini. Áherðsla verður lögð á menning, nýskapan og virðisøking. Kravið um ávíst landafrøðiligt tilknýti verður ikki partur av skipanini við vinnuligu royndunum og verkætlanunum, eins og tað var í sambandi við menningar-kvoturnar í sjófeingislógini frá 2018. Ætlanin er harumframt, at ein partur av kvotunum til vinnuligar royndir og verkætlanir skal brúkast at betra um kvotugrundarlagið hjá skipum treytað av, at ávísar treytir og krøv verða lokin um, at kvotugrundarlagið er veikt.

Karmssáttmáli við Bretland

Á altjóða fiskivinnuøkinum hava samráðingar verið í eitt tíðarskeið millum føroyskar og bretska myndugleikar í sambandi við “Brexit”. Samráðingarnar hava til endamáls at gera ein langtíðar karmssáttmála um fiskivinnusamstarv millum Føroyar og Bretland. Tá ið tjóðartingini bæði hava góðkent karmssáttmálan, og hann er komin í gildi, verður farið undir samráðingar um ítøkiligar árligar semjur um sínámillum fiskirættindi millum Føroyar og Bretland. Í sambandi við, at Føroyar og Bretland ætlandi gera nýggja semju um fiskirættindi, verður næsta semja millum Føroyar og ES endurskoðað samsvarandi.

Nýtt havrannsóknarskip

Í ár verður nýtt rannsóknarskip tikið í nýtslu. Rannsóknarskipið “Jákup Sverri” loysir “Magnus Heinason” av, ið varð bygdur í 1978 og hevur verið brúktur sum rannsóknarskip síðani 1981. Við nýggja skipinum verður virksemið við kanningum av t.d. havfrøði, botnfiski, uppsjóvarfiski, yngli og æti lagt í nýggja legu við grundarlagi í fremstu tøkni, útgerð og umstøðum annars.

Betri eftirlit

Viðvíkjandi fiskiveiðieftirliti er ætlanin at menna skipanir til skráseting av og eftirlit við ognarviður-skiftum í fiskiflotanum og miðsavnan av veiðirættindum. Dagfórdar skipanir skulu gera eftirlitsarbeiðið hjá myndugleikanum einfaldari og gera grundarlagið fyri almennari kunning um evnini betri.

Tilbúgvingarmál**Tilbúgving og kommunur**

Á málsøkinum samskipandi tilbúgving hevur áherðsla verið lögð á arbeiðið at fáa kommunurnar at gera og menna eina tilbúgvingarætlan fyri sítt øki. Arbeiðið er komið nakað áleiðis, nakrar kommunur eru komnar á mál og hava gjørt tilbúgvingarætlanina lidna, og aðrar hava nakað eftir enn. Málið er, at allar kommunur eftir hóskandi tíð hava ment eina tilbúgvingarætlan fyri sítt øki.

Arbeitt verður fram ímóti at savna alt kunningartilfar viðvíkjandi samskipandi tilbúgving á einum staði á framkomnari heimasíðu.

Leiðreglur um átaksleiðslu eru gjørdar. Hesar leiðreglur verða settar í gildi fyri at betra um tvørfakliga samstarvið millum partarnar, ið hava ein leiklut í einum tilbúgvingarátaki, og fyri at tryggja, at eitt átak verður skipað á best møguligan hátt. Málbólkurin í sambandi við hesar leiðreglur er serliga lögreglan, kommunala tilbúgvingin og heilsutilbúgvingin. Leiðreglurnar kunnu eisini fevna um aðrar eindir, ið kunnu gerast partur av einum samlaðum átaki.

Korona og tilbúgving

Árið í ár má sigast at vera sermerkt, tá ið ræður um samskipandi tilbúgving og á økinum “farsótt” (korona). Hóast avbjóðingarnar av farsóttini í fyrsta umfari vóru á heilsuøkinum, so breiddi hon seg til flest øll øki í landinum, so sum dagstovnar, undirvísingarøkið, eldraøkið og umsorganarøkið. Arbeidsmarknaðurin varð, eins og frítíð og ítriv, eisini meint raktur.

Serstaka uppgávan í samskipandi partinum av tilbúgvingini er at tryggja eina samvirkandi tilbúgving fyri alt landið. Tann samvirkandi tilbúgvingin kann fevna um partar av almenna geiranum, virkseimi hjá kommunum og virkseimi í privata geiranum.

Umboð fyri samskipandi myndugleikan og onnur eftirmeta tey átøk og tær skipanir, ið framd vórðu í sambandi við koronu.

Endurskoðan av tilbúgvingarlógini

Løgtingslógin um tilbúgving hevur 8 ár á baki. Í næstum verður lógin endurskoðað og tillagingar gjørdar.

Í sambandi við tillaging av lógini verður kannað, um landið kann skipast í munandi færri og størri tilbúgvngareindir, og at hesar eindir verða ásettar í lógini. Verandi skipan fevnir um 19 tilbúgvngareindir.

Av øðrum viðurskiftum, ið kunnu skipast meira nágreiniliga við áseting í lóg, kunnu nevast: Samskifti og samskiftistøkni, hýsing av fólki í neyð- ella tilbúgvngarstøðum, betri heimild hjá almenna myndugleikanum at seta kommunum krøv til teirra tilbúgvngarætlanir og serstakar avbjóðingar í sambandi við egintilbúgving. Dømi um serstøk og nýggj krøv í sambandi við egintilbúgving eru teir undirsjóvartunlar, ið eru – ella verða – tiknir í brúk. Harnæst kunnu tær nýggju avbjóðingarnar, ið støður við farsótt (koronu) elva til, eisini seta nýggj krøv til egintilbúgving, sum eiga at ásetast í lóg.

Millum annað gjørdist samskipanin av tilbúgvngini viðkomandi í sambandi við tey átøk, ið vórðu sett í sambandi við koronu. Tær royndir, ið myndugleikin fekk í sambandi við samskipanina, verða eisini grundarlag fyri eftirmetingini av lógini.

HEILSUMÁL

Koronustøðan og heilsuverkið

Heilsumálaráðið fór í februar mánaði undir at fyrireika seg til at standa ímóti Covid-19. Tann fyrsti tilburðurin vísti seg í mars mánaði, og tey seinastu vórðu loyst úr sóttarhaldi í mai mánaði. Longu í fyrru helvt av mars mánaði varð ein telefontænasta til borgarar sett á stovn í Heilsumálaráðnum, og hon varð miðskeiðis í mars útbygd til ein størri telefondepil (call sentur) í samráð við onnur stjórnarráð. Henda tænasta verður framhaldandi brúkt nógv.

Fólk, ið vóru smittað, og tey, sum tey høvdu havt samband við hesi fólk, vórðu sett í sóttarhald. Hetta byrjaði fyrst í mars og av tornaði aftur í mai mánaði. Læknar høvdu regluligt samband við tey, ið vóru í sóttarhaldi, fyri at vita um støðuna. Við góðum samstarvi bleiv eisini ein felags heimasíða gjørd við t.d. góðum hagtølum, ið hava lýst gongdina. Tað hevur verið lætt hjá fólki at lata seg kannu fyri koronusmittuna, og eru tað nú á leið 35.000 fólk, ið eru potað fyri Covid-19. Hetta hevur eisini verið ein viðvirkandi orsök til, at tað hevur eydnast at avmarka spjaðingina av Covid-19 í samfelagnum.

Menning av sjúkrahúsverkinum

Arbeitt verður áhaldandi við at menna sjúkrahúsverkið í samsvari við menningarætlanina fyri sjúkrahúsverkið. Sjúkrahúsverkið er í dag skipað sum ein organisatióin við einum forstjóra, sum saman við lokalu leiðslunum myndar ovastu leiðsluna í sjúkrahúsverkinum. Hetta hevur verið ein fortreyt fyri at seta flestu av tilmælunum í menningarætlanini í verk. Longu nú hava vit vunnið fleiri ágóðar av umskipanini, og fleiri av tilmælunum eru longu antin sett í verk ella eru væl ávegis.

Samskipan av sjúkrahúsverkinum

Ovasta leiðslan í sjúkrahúsverkinum hevur í dag regluligar fastar fundir, har felags mál verða umrødd og viðgjørd. Eisini er ein høvuðssamstarvsnevnd sett við umboðum fyri øll trý sjúkrahúsini, sum hevur regluligar fundir um felags mál.

Tað verður eisini skipað fyri umleið trimum menningarfundum um árið millum landsstýrismannin, leiðsluna í Heilsumálaráðnum og yvirskipaðu leiðsluna fyri Sjúkrahúsværk Føroya. Endamálið við hesum fundum er at fylgja við og tryggja, at tilmælini í menningarætlanini verða sett í verk, umframt at onnur mál og avrik kunnu verða umrødd á hesum fundum.

Skipan við viðgerðartrygd

Samgongan hevur sett sær fyri, at skjót útgreining og viðgerð skulu vera hornasteinar í almenna heilsupolitikkinum. Tí er málið, at ein skipan við viðgerðartrygd skal setast í verk, sum ásetur, at ongin skal bíða í meira enn 30 dagar fyri at koma í viðgerð.

Í desember í fjør fekk landsstýrismaðurin í heilsumálum handað eitt tilmæli um at skipa viðgerðartrygd í Føroyum. Sambært tilmælinum skulu nakrar grundleggjandi fortreytir koma upp á pláss, áðrenn tað verður møguligt at hava eina almenna skipan við viðgerðartrygd. Millum annað verður víst á, at ein skipan skal setast í verk, har bíðilistar yvir tær ymsu sergreinarnar verða regluliga lýstir.

Í løtuni verður arbeitt við at greina ávísar bíðilistar umframt eina virkisætlan, ið skal lýsa, hvussu heilsuverkið stigvíst kann fáa sett tilmælið í verk, so at ein skipan við viðgerðartrygd kann verða sett í verk í Føroyum.

Landsstýrismaðurin í heilsumálum setti sær fyri, tá ið sitandi landsstýrið tók við valdinum, at almennir bíðilistar skuldu gerast til tær ymsu viðgerðirnar í sjúkrahúsverkinum, sum eisini er ásett í samgonguskjalinum. Hesum hevur sjúkrahúsverkið arbeitt við, og nú eru fyrstu bíðilistarnir loksins klárir og tøkir, t.d. bíðilisti fyri ADHD kanning av vaksnum og bíðilisti fyri barna- og ungdomspsykiatri.

Fleiri serlæknar í sjúkrahúsverkinum

Í samsvari við tilmælið í menningarætlanini hevur serstøk játtan verið tey seinastu árin til at seta serlæknar og serútbúgvinn heilsustarvsfólk. Hendan avseting hevur gjørt tað møguligt hjá sjúkrahúsverkinum at seta fleiri serlæknar og heilsustarvsfólk á økjum, har stórir tørvur hevur verið. Í fíggarlógini fyri 2020 eru avsettar 3,2 mió. kr. til endamálið, og henda upphædd er brúkt til at seta ein serlækna í kvinnusjúkum og ein psykiatara til børn og ung, umframt læknaskrivarar, sjúkrarøktarfrøðing og sálarfrøðing í parttíðarstørv.

Fleiri MR-skanningar á Landssjúkrahúsinum og CT-skannarin á Suðuroyar sjúkrahúsi

Játtanin er í ár økt, so at pláss er fyri fleiri MR-skanningum á Landssjúkrahúsinum fyri at minka bíðilistar. Harumframt er tað raðfest at fáa tikið CT-skannaran á Suðuroyar sjúkrahúsið í nýtslu. Í hesum sambandi vórðu tveir radiografar settir í starv í apríl, og CT-skannarin varð alment tikin í nýtslu í mai í ár.

Suðuroyar Sjúkrahús hefur vanliga sent yvir 200 sjúklingar á Landssjúkrahúsið um árið til CT-skanningar. Skannarin, tey nú hava tikið í nýtslu á Suðuroyar Sjúkrahúsi, nøktar 90 prosent av øllum skanningum, tey hava tørv á at gera.

Nýggjur meginbygningur á Landssjúkrahúsinum

Nýggi bygningurin hjá Landssjúkrahúsinum er ein av størstu og týðningarmiklastu útbyggingunum hjá landinum. H-bygningurin, sum hann er kallaður, skal hýsa nýggjum psykiatriskum depli, nýggjari medisinskari seingjadeild, nýggjari føði- og barnsurðardeild. Allar deildir fara at hava einastovur. Eisini fer bygningurin at hýsa nýggjari rehabiliteringseind og nýggjum køki umframt goymslu og parkeringskjallara. Bygningurin verður liðugur í 2021. Samlaða fermetratalið er 15.150.

Bygningurin fer at standa sum ein varði, og hann tekur seg longu nú væl út inni í lendinum fram við sjóvarmálan við útsýni yvir Nólsoyarfjørð. Stórir dentur verður lagdur á at byrgja fyri smittu, og er tað eisini ein grundleggjandi orsök til, at H-bygningurin bert hefur einastovur.

H-bygningurin er nú innilokaður. Kostnaðarætlanin er endurskoðað, og verklagslógin er dagförd. Menningin í sjúkrahústøkni og øðrum gongur við rúkandi ferð, og ambitionsstigið er høgt. Vit skulu, har tað ber til, hava eitt framtíðartryggjað, burðardygt og nýmótans sjúkrahús til gagns fyri allar sjúklingar.

Endurvenjing í sjúkrahúsverkinum

Landsstýrismaðurin í heilsumálum hefur sett sær fyri at betra um líkindini fyri, at fólk, ið av sjúku ella skaða hava mist førleika, skulu hava góðar møguleikar at endurvinna mistu førleikarnar. Landsstýrismaðurin hefur tí sett 2 mió. kr. av til endurvenjing í 2020 til at menna endurvenjingartænastur í sjúkrahúsverkinum. Ætlanin er at fáa meirjáttan á hvørjum ári í hesum samgongutíðarskeiðnum til endurvenjing.

Neurorehabilitering á Klaksvíkar sjúkrahúsi

Landsstýrismaðurin hefur í 2020 sett 1,2 mió. kr. av til tilboð um neurorehabilitering á Klaksvíkar Sjúkrahúsi. Sjúklingar verða visiteraðir gjøgnum uttanlandstænastuna til tilboðið um neurorehabilitering. Klaksvíkar Sjúkrahús arbeiðir í hesum sambandi í tøttum samstarvi við Vejle fjord Rehabilitering. Endamálið við samstarvinum er at tryggja eitt mennandi og dygdargott tilboð til sjúklingabólkin. Arbeitt verður í løtuni við at menna tilboðið, og ætlanin er at raðfesta tilboðið upp aftur fremri í 2021.

Endurvenjingartilboð til parkinsonsjúklingar á Suðuroyar sjúkrahúsi

Arbeitt hefur verið við at seta á stovn eitt endurvenjingartilboð til parkinsonsjúklingar á Suðuroyar sjúkrahúsið. Starvsfólk hava verið til upplæring í Danmark. Tilboðið verður tvær ferðir um árið, tvær vikur hvørja ferð. Ætlanin var at byrja at ávísa til tilboðið í summar, men orsakað av koronustøðuni, er tað útsett til í heyst.

Diabetismiðstøð í Føroyum

Heilsumálaráðið og Novo Nordisk Grunnurin eru farin undir eitt skipað samstarv, sum hefur til endamáls at veita persónum við diabetes enn betri viðgerðartilboð, enn teir longu fáa í føroyska heilsumverkinum. Arbeiðið verður gjørt í tøttum samstarvi millum viðkomandi partar, herundir stjórnarráð, heilustarvsfólk, sjúklingafeløg, fakfeløg, politisku skipanina, Novo Nordisk Grunnin o.s.fr. Arbeiðið verður gjørt í tveimum stigum. Fyrsta stigið snýr seg um tær yvirskipaðu ætlanirnar við samstarvinum og um karmarnar hesum viðvíkjandi. Tá ið føroyskir myndugleikar og Novo Nordisk Grunnurin hava góðkent hetta stigið, verður farið undir næsta stigið, sum snýr seg um tað ítøkiliga innihaldið í samstarvinum partanna millum. Ætlanin er, at fyrsti parturin av arbeiðinum verður liðugur fyri árslok 2020, og seinni parturin verður liðugur fyri árslok 2021.

Krabbameinsætlanin endurskoðast

Í samsvari við samgonguskjalið er arbeiði sett í gongd við at endurskoða krabbameinsætlanina frá 2009. Endamálið er at gera eina stutta eftirmeting av krabbameinsætlanini og meta um, hvørji tilmæli í ætlanini enn eru viðkomandi, men ikki sett í verk. Støða skal takast til, hvussu tey skulu setast í verk, og eisini skal støða takast til, um aðrar broytingar og átøk skulu setast í verk fyri at betra um viðgerðina hjá føroyskum krabbameinssjúklingum. Eisini verður arbeitt við at seta tilmælið um palliatió, sum varð handað í fjør, í verk.

Ókeypissálarfrøðilig viðgerð

Í heyst verður ein royndarskipan sett í verk við ókeypissálarfrøðiligari viðgerð til ung og vaksin í aldursbólkinum 15–35 ár, ið stríðast við angist ella lættari til moderat tunglyndi. Í hesum sambandi hefur Heilsumtrygd sett ein verkætlanarleiðara, sum fær ábyrgdina av at uppbyggja, reka, góðskutryggja og eftirmeta skipanina. Verkætlanarleiðarin, sum er sálarfrøðingur, hefur fakligu ábyrgdina av skipanini. Talan er um eitt mál, sum landsstýrið hefur raðfest frammarlaga, og játtan er í ár sett av á figgjarlógini til at fáa sett tilboðið í verk. Arbeiðið við at seta tilmælið í verk hefur tikið longri tíð enn ætlað orsakað av koronustøðuni, men nú fer tað í gongd.

ADHD-klinikkini á Psykiatriska deplinum

Arbeitt hefur verið við at víðka um ADHD-klinikkina á Psykiatriska deplinum, og játtanin er økt í 2020. Tann 1. august byrja sálarfrøðingur og sosialráðgevi á klinikkini. Harumframt hefur yngri lækni verið settur frá 1. mars 2020, og sjúkrarøktarfrøðingur hefur verið settur fyri alt hetta árið. Væntað verður, at bíðitíðin hjá teimum, sum verða ávíst í dag og frameftir, ikki verður long, og strembað verður eftir, at bíðitíðin innan fyri komandi árið er komin niður á trýggjar mánaðir. Fyrr í ár var bíðitíðin upp til trý ár.

Fólkaheilsa

Arbeiðið at fremja góða fólkaheilsu og fyriryrgja lívstílsjúkum er sera týðningarmikið, og tí eigur tað at fáa støðugt fremri raðfesting. Fólkaheilsuráðið hefur gjørt stórt arbeiðið, síðani tað varð sett á stovn, og hefur skipað fyri eini røð av tiltøkum viðvíkjandi rørsu, kosti, royking, rúsdrekka og sálarligari heilsu. Somuleiðis hefur Fólkaheilsuráðið gjørt fleiri kanningar av ymsum viðurskiftum hjá føroyingum. Í komandi ári verður farið undir fyrireikandi arbeiðið at gera nýggja fólkaheilsuætlan fyri Føroyar.

Dygdarkrøv til viðgerðarstovnar á rúsevnisøkinum

Fyrr í ár vórðu við kunngerð ásettar nærrí treytir og innihald til umsókn um góðkenning av stovnum, ið veita rúsviðgerð. Við hesum skulu viðgerðarstovnar søkja Heilsutrygd um góðkenning til at virka sum viðgerðarstovnur. Fyri at fáa góðkenning er treytin, at tilbøðið eftir einari heildarmeting hevur neyðugu dygdina. Ymisk fyrilit verða havd, tá ið Heilsutrygd skal meta um dygdina á einum viðgerðartilboði. Eitt nú skulu hælsviðurskiftini vera nøktandi, og somuleiðis skal starvsfólkabólkurin samanlagt hava viðkomandi útbúgvingar og royndir við rúsdrekka- og rúsevnaviðgerð. Mett verður, at slík krøv kunnu tryggja dygdina á viðgerðartilboðunum til gagns fyri tey, ið stríðast við bundinskap av rúsdrekka ella rúsevnum, og teirra avvarðandi.

Dagføringar av danskari heilsulógávu í Føroyum

Landsstýrismaðurin í heilsumálum hevur sett sær fyri at dagføra so stóran part av donsku heilsulógávuini sum gjørligt í hesum samgongutíðarskeiðnum. Arbeiðið er í gongd. Heilsumálaráðið arbeiðir í løtuni saman við Sundhedsministeriet um at dagføra “sundhedsloven”, “autorisationsloven”, “lov om klage- og erstatningsadgang” og “komitélógina”. Væntandi verða ríkislógartilmæli hesum viðvíkjandi lögð fyri Løgtingið í hesi tingsetu.

Sambinding av telduskipanum

Raðfestar eru 8,4 mió. kr. at samanbinda Talgildu Heilsuskipanina við skipanina hjá Apoteksverkinum. Henda raðfesting er alneyðug fyri sjúklingatrygdina, so at ein røtt handfaring, útlutan og skamtan av heilivági kann tryggjast. Henda sambinding er eitt samstarv millum Sjúkrahúsværkið, Apoteksverkið, kommunur, kommunulæknar, eldraøkið, viðgerðarstovnar og útbúgvingarstovnar og verður til gagns fyri bæði sjúklingar og føroyska heilsuverkið í breiðari merking.

Atlimaskapur í WHO (World Health Organization)

Støðan við Covid-19 hevur víst, hvussu týðningarmikið tað er við altjóða samstarvi á heilsuøkinum. Tað, sum hendir úti í heimi, hevur eisini týðning fyri okkum í Føroyum. Tí er tað sera týðningarmikið, at Føroyar eru partur av hesum altjóða samstarvi og verða knýttar nærrí at Heimsheilsustovninum WHO. Føroyar hava í eina tíð arbeitt við málinum um at fáa atlimaskap í WHO.

UTTANRÍKIS-, UNDIRVÍSINGAR- OG MENTAMÁL**Uttanríkismál****Marknasáttmálar við Ísland og Noreg**

Eftir drúgva tilgongd – umleið 15 ár – var á heysti 2019 komið á mál við at tryggja Føroyum ein ytra landgrunn norðan fyri 200 fjórðingslinjuna. Hetta hendi, tá ið Føroyar saman við Danmark undirritaðu marknasáttmálar við Ísland og Noreg, sum góvu Føroyum eitt landgrunsøki áljóðandi 27.000 ferkilometrur. Tað er at fegnast um, at hetta mál er liðugt, og at Føroyar nú hava rættin til at troyta alt tilfeingi, ið møguliga er ella fer at vera á hesum partinum av landgrunninum.

Trygdar- og verjumál

Føroyskur uttanríkispolitikkur er ein staðfesting av, at Føroyar eru partur av altjóða samfelagnum. Sostatt snýr uttanríkispolitikkur seg ikki bara um at tryggja Føroyum atgongd, vinning og rættindi, men eisini um at taka ábyrgd og lyfta í felag við heimsins tjóðum. Tað er ein fortreyt hjá landsstýrinum fyri at kunna reka virknan uttanríkispolitikk og taka støðu til grundleggjandi spurningar, at føroyskir myndugleikar hava fult innlit í og ávirkan á øll trygdar- og verjupolitisk viðurskifti, sum viðvíkja Føroyum og kunnu vera viðkomandi fyri føroysk áhugamál – bæði nær og fjar.

Landsstýrið arbeiðir tí miðvíst saman við donskum myndugleikum fyri at fáa betri innlit í verju- og trygdarviðurskifti. Higartil hevur samstarvið gingið væl, men enn er arbeiðið á byrjanarstigi. Sum frá líður kann hugsast, at Føroyar í størri mun enn áður eiga at viðgera og taka støðu til stórpolitiskar spurningar, ikki minst nú áhugin millum stórveldini fyri Føroyum gerst alsamt sjónligari.

Arktis

Føroyar hava verið virknar í arktiskum samstarvi í áratíggju, og Føroyar eru fevndar av flestu allýsingum av Arktis, hóast Føroyar liggja sunnan fyri pólkringin, ið sambært smalastu allýsingini av hugtakinum skilmarkar Arktis. Fyri støðu Føroya sum partur av Arktisk var tað kortini ikki týðningarleyst, at tað við landgrunssáttmálunum við Noreg og Ísland á heysti 2019 bleiv staðfest, at føroyska landgrunnsøkið nú eisini fevnir um økið norðan fyri pólkringin.

Øktur áhugi er fyri arktiska økinum, ikki minst frá heimsins stórveldum. Vit eru tilvitað um okkara geopolitisku støðu og týðningin av at røkja áhugamál okkara. Hetta gera vit best við støði í greiðum politiskum málum og heildarætlan fyri virkseimi Føroya sum land í Arktis.

Í framhaldi av greiningararbeiði frá 2013 seta vit tí út í kortið av nýggjum við eini strategi fyri Føroyar sum land í Arktis. Arktiska strategiin verður stavnhalð fyri ta leið, Føroyar skulu fara í arktiskum høpi hesi komandi árin. Yvirskipaða málið er, at Føroyar skulu vera ein sjónligur, virkin og ábyrgdarfullur samstarvpartur í arktiska økinum.

Føroyar og USA

Landsstýrismaðurin í uttanríkis- og mentamálum luttók á fundi 22. juli við amerikanska uttanríkisráðharran Mike Pompeo. Ráðharranir báðir vóru samdir um at styrkja samstarvið sambandið millum londini bæði. Semja var um at fara undir at skipa ein samstarvskarm, sum eftir ætlan verður staðfestur í einum semjuskjali millum landsstýrið og amerikonsku stjórnina. Eisini Arktis og stovnan av føroyskari sendistovu í Washington var til umrøðu.

ES

Eftir 12 árum uttan broytingar hava framstig verið í okkara handilsviðurskiftum við ES undanfarna árið, nú ávísar forðingar eru tiknar burtur í atgongdini til ES-marknaðin. Føroyar hava tó framvegis tørv á at tryggja eitt sterkari yvirskipað samstarv við ES. Ein nýggjur samstarvskarmur skal tryggja eitt tættari og meira skipað samstarv við Evropa Samveldið, vera við til at bota meira grundleggjandi um handilssáttmálan og samstundis geva okkum móguleikar at víðka samstarvið til onnur øki, sum bæði Føroyar og ES kunnu fáa gagn av. Løgmaður hevur fyri kortum heitt á nýggja ES-nevndarforsetan um at fara undir eina tilgongd at viðgera framtíðar samstarvið saman við okkum, og hesi ætlan hevur danski forsetismálaráðharrin eisini móttvegis ES nevndarforsetanum tikið fult undir við.

Public Diplomacy

Eins og fyrirtøkur og vørur hava síni brand, hevur ímyndin av einum landi stóran týdning í altjóða høpi, serstakliga fyri altjóða samstørv og útflutning. Public Diplomacy snýr seg tí um miðvíst kunningarvirkssemi, sum skal økja um kunnleikan til Føroyar úti í heimi og stimbra eitt sterkt føroyskt tjóðarbrand.

Í 2019 varð heimasíðan www.faroese seafood.com almannakunngjørd. Heimasíðan er ein kunningarsíða um føroyskan sjómat og Føroyar sum fiski- og alivinnutjóð og er ein pallur fyri marknaðarføring og branding av føroyskum fiskauútflutningi.

Verkætlanin er samstarv millum Uttanríkis- og mentamálaráðið, Fiskimálaráðið, Umhvørvis- og vinnuáráðið, Føroya Ráfiskakeyparafelag, Føroya Reiðarafelag og Føroya Ráfiskaseljarafelag. Harumframt er Visit Faroe Islands samstarvspartur í verkætlanini. Sum liður í verkætlanini eru framleiddir filmar um matgerð við Gutta Winther. Filmarnir eru tøkir bæði á heimasíðuni og Youtube, og Visit Faroe Islands nýtir filmarnar í síni marknaðarføring.

Handil við umheimin

Týðiligar broytingar eru í samhandilsmynstrinum farnu 20 árin. Tá var Evropasamveldið at kalla einasti veruligi útflutningsmarknaður Føroya, men í dag fer minni enn helvtin av okkara útflutningi til ES. Nýggir marknaðir í fjareystri, USA og Russland fáa alsamt størri týdning fyri okkara vinnulív. Fyri at tryggja føroyskum vørum eins góðar ella betri fortreytir enn okkara kappingarneytar hevur tað stóran týdning, at tollur og aðrar forðingar verða burturbeindar. Landsstýrið arbeidir miðvíst við at betra um hesar týðningarmiklu fortreytir fyri okkara vinnulív. Serliga hava fríhandilsskipanir við lond sum Kina, Japan og Evro-asiatisku búskaparsamgonguna, ið eisini fevnir um Russland, fremstu raðfesting.

Ísland – Hoyvíkssáttmálin

Løgtingið samtykti tann 28. desember 2019 at taka aftur uppsøgnina av Hoyvíkssáttmálanum, ið varð send íslensku stjórnini tann 31. desember 2018. Áðrenn uppsøgnin varð tikin aftur, hava føroyskir og íslenskir myndugleikar samskipt um at gera ávísar broytingar og ábøtur á Hoyvíkssáttmálan.

Arbeitt verður nú við at íverkseta broytingarnar, og snýr tað seg um hesi viðurskifti:

1. Broytingar í grein 6, stk. 2 og 3 í Hoyvíkssáttmálanum, so at bæði Føroyar og Ísland kunnu hava avmarkingar viðvíkjandi ognarskapi í fiskivinnuni á sjógvi og á landi.
2. Broytingar viðvíkjandi útflutningi av landbúnaðarvørum til íslenska marknaðin. Neyðugt er at skapa formliga grundarlagið undir semjuni millum landsstýrið og íslensku stjórnina um kumulering. Eisini skal støða takast til, um farast skal undir tilgongd at fáa ES-góðkenning av føroyskum landbúnaðarvørum.
3. Altingið samtykti hin 29. juni í ár nýggja heilivágslóg, sum tók burtur formligu forðingarnar fyri, at føroyskur heilivágur kann verða útfluttur til Íslands.

Viðurskiftini við Bretland

Tá ið Bretland væntandi fer úr ES-samstarvinum tann 31. desember í ár, kemur fríhandilssáttmálin millum Føroyar og Bretland í gildi. Hann tryggjar, at okkara viðurskifti á handilsøkinum halda fram ótarnað, so at føroyskar og bretska fyrirkomandi ivamál hava viðvíkjandi inn- og útflutningi av vørum.

Arbeitt verður eisini við at fáa avgreitt viðurskiftini landanna millum á øðrum økjum, t.d. viðvíkjandi lesandi, á rættindaøkinum og viðvíkjandi sosialum veitingum. Landsstýrið og bretska myndugleikar hava tilnevnt fólk til eina røð av serfrøðingabólkum, ið skulu greina hesi viðurskifti. Covid-19 farsóttin hevur seinkað hesum arbeiði eitt sindur, men væntandi kann ferð setast á arbeiðið aftur í seinnu helvt av árinum.

Norðurlandamál

Samgongan hevur í samgonguskjalinum víst á, at ætlanin er at styrkja leiklut okkara í millumtjóðsamstørvum, so sum norðurlandasamstarvinum.

Í 2020 hevur Danmark formansskapin í Norðurlenska Ráðharraráðnum, og fyrri fyrstu ferð er talan um ein tríbýttan formansskap millum Danmark, Føroyar og Grønland.

Í einum formansskapi eru settar 45 mió. kr. av til verkætlanir, sum formanslandið kann nýta til at seta í verk ætlanir, sum eru í samsvari við yvirskipaðu endamálini í norðurlandasamstarvinum, og sum landið metir hava týdning, eisini nationalt.

Í 2020 hava øll trý londini tíska 15 mió. kr. hvør til verkætlanir. Føroyar valdu at leggja dent á grøna orku, og tí snýr føroyska formansskapsverkætlanin seg um grøna orku til avbyrgd øki. Landsstýrið játtaði eisini 2 mió. kr. til fyriskipan av norðurlenskum fundarvirksemi í Føroyum, og ætlanin var, at umleið 20–22 norðurlenskir fundir og tiltøk skuldu haldast í Føroyum. Covid-19 farsóttin órógvandi hesar ætlanir, men vónandi ber til at fylgja ætlanunum fyri seinnu helvt av árinum. Úrslitið av hesum arbeiði verður, at Føroyar hava størri tyngd í norðurlandasamstarvinum, og at kunnleikin til Føroyar og føroysk viðurskifti verður munandi størri millum hini Norðurlondini. Hetta er ein liður í at styrkja okkara leiklut í samstarvinum frameftir.

Menningarsamstarv og neyðhjálp

Tørvurin á humaniterum virksemi hevur ongantíð verið størri í heiminum enn í dag. Títtleikin av náttúruvanlukkum er støðugt vaksandi, og kríggj og ófriður valdar nógvastaðni. Síðani heimurin varð raktur av Covid-19, hava neyðhjálparfelagsskapir alsamt víst á avleiðingarnar av farsóttini. T.d. eru landamørk stongd fyri at steðga smittuni, og hetta hevur avmarkað møguleikarnar fyri flutningi av matvørum og aðrari neyðhjálp til tey neyðstøddu. Harumframt hevur farsóttin økt trýstið á heilsuverk í hesum økjum. Covid-19 verður tí sædd sum størsta yvirskipaða hóttanin í lötuni, tí hon rakar øll londini, har neyðin longu frammanundan er stór.

Menningarsamstarv og neyðhjálp hava havt fremstu raðfesting hjá landsstýrinum, og játtanin er fleirfaldað seinnu árinum, úr trimum upp í níggju milliónir um árið. Økta játtanin er ein liður í hugsjónini um, at Føroyar sum eitt ríkt og framkomið land skulu taka størri ábyrgd í altjóða samfelagnum og vera við til at menna og hjálpa, har tørvur er. Harumframt er málið at raðfesta føroyska luttøku frammarlaga. Føroysk luttøka er raðfest í viðurkenning av, at Føroyar hava nógv at lata og eins nógv at læra í altjóða samstarvi fyri menning og friði.

Føroyingar hava í fleiri ár virkað kring allan heimin í hjálpararbeiði av ymsum slag, summi út frá útlenskum og onnur ígjøgnum føroyskar hjálparfelagsskapir. Landsstýrið virðismetir hetta arbeiðið sera høgt og viðurkennir stóru tøkini, ið teir taka fyri at bøta um og menna lívskorini hjá teimum, ið ikki finga eins góðar umstøður at liva undir og vit her heima.

Sendistovur

Føroyska sendistovan í Beijing fór undir virksemið í oktober 2019. Høvuðsendamálið er at røkja føroysk áhugamál og støðugt virka fyri, at tilgongdin fram móti betri og meira fjøltáttadari marknaðaratgongd og fríhandilsavtalu kann verða hildin á rættari kós, umframt at virka fyri at bøta um marknaðaratgongdina annars hjá føroyskum útflytarum, at veita tænastr til føroyskar vinnufyrirøkur eins og at virka fyri at gera Føroyar sjónligari í Kina. Sendistovan heldur til í hølunum hjá donsku sendistovuni í Beijing. Ætlanin er at lata upp føroyska sendistovu í Ísrael seinni í ár, og sendistovan í Ísrael verður tann sjevnda føroyska sendistovan.

Undirvísingar- og mentamál

Trivnaður í fólkaskúlanum

Ein trivnaðarkanning frá 2019 vísti, at 11% av næmingunum í Fólkaskúlanum kenna seg happaðar. Hóast talið síðani 2007, tá ið fyrsta kanningin varð gjørd, er minkað nakað, hevur tað stóran týdning, at enn meira verður gjørt fyri at basa happing í fólkaskúlanum, tí happingin ávirkar bæði trivnaðin og innlæringina hjá einstaka næminginum.

Í hesum sambandi hevur landsstýrið sett pengar av til fleiri átøk, sum skulu minka um happingina og økja um trivnaðin í fólkaskúlunum. Átøkini eru millum annað:

1. Trivnaðarvegleiðari verður settur fulla tíð á Námi. Trivnaðarvegleiðarin skal vegleiða skúlunum kring landið í sambandi við happing og trivnað á skúlunum.
2. Trivnaðarkanningar skulu gerast á hvørjum ári.
3. Skúlaleiðslurnar kring landið verða bodnar til ráðgeving á Námsvísindadeildini í sambandi við at greina úrslitini av kanningini.
4. Anti-happingardagur verður á hvørjum ári.
5. Nývalda Fólkaskúlaráðið skal kanna og koma við tilmælum um, hvat kann gerast fyri at minka um happing.
6. Skúlar kunnu søkja um eyka tímar til at gera kanningar ella onnur átøk á økinum.

Landsstýrið strembar eftir eini nullhugsjón, tá ið um ræður happing í fólkaskúlanum, og endamálið er, at hvør einstakur næmingur skal trívast í fólkaskúlanum, so at vit av sonnum kunnu siga, at fólkaskúlin er fyri øll.

Føroyskt sum annaðmál

Ein annar liður í at fáa fólkaskúlan at vera fyri øll er at styrkja integratiónum í Føroyum, og tí eru pengar settir av til at menna føroyskt sum annaðmál í fólkaskúlanum og í frítíðarundirvísingini. Eisini verður ein bókingur gjørdur um undirvísing í føroyskum sum annaðmál í fólkaskúlanum. Harafturat er vert at nevna, at námsætlanin “Føroyskt fyri útlendingar” er endurskoðað við støði í altjóða CEFR-skipanini. Ætlanin er at byrja at undirvísa sambært hesari skipan í heyst, har undirvísingin verður skipað í fýra-fimm økjum kring landið. Ætlandi skulu tilflytarar kunna fara undir eina tílíka viðurkenda útbúgving í føroyskum máli, mentan og samfelagskunning. Útbúgvingin er skipað í stigum, og tað tekur á leið tvey ár at taka eina heila útbúgving í føroyskum sum annaðmál. Í hesum sambandi verður skipað fyri undirvísingartilfari, útbúgving fyri undirvísarar, politikkmennning, próvtøkutilfari og -háttum at greina samstørv v.m. Hetta er týðandi partur av tí integratiónumspolitikki, sum verður fyrireiðaður í samstarvi við Umhvørvis- og vinnumálaráðið.

Børn og ung við serligum tørvi

Saman við MEGD er ætlan lögð, at frá 1. januar verður settur ein sonevndur talsmaður fyri brekøkið. Eisini er gongd komin á arbeiðið við at gera undirvísingartilboð á 9. floks stigi til tey, sum eru deyv og tunghoyrd. Aftrat hesum verður framhaldandi arbeitt víðari við ætlanunum at útbyggja Rásina.

Miðnám og yrkisútbúgvingar

Eitt av málunum hjá samgonguni er at lyfta yrkisútbúgvingarnar og at stovna nýggjar yrkisútbúgvingar. Í hesum sambandi kann nevast, at arbeiðið er farið í gongd við at kanna møguleikan fyri útbúgvingartilboði viðvíkjandi aling og einum breiðari útbúgvingartilboði í ferðavinnu. Eisini er ætlanin at seta á stovn nýggja meistaraútbúgving, sum verður gjørt í tøttum samstarvi við vinnuna.

Í samstarvi við Heilsuskúla Føroya verður arbeitt við at fáa fleiri starvsvenjingarpláss á Suðuroyar Sjúkrahúsi fyri næmingarnar á Heilsuskúlanum.

Nú breytaskipanin hevur nøkur ár á baki, verður hon endurskoðað. Ítøkiliga merkir hetta millum annað, at Nám er farið undir at endurskoða bygnaðin í námsætlanunum, at arbeitt verður við at heildarviðgera fremmandamálsundirvísingina, at eitt gymnasialt útbúgvingarráð verður sett eftir summarfrítíðina, og at farið verður undir at endurskoða Fyrireikingarbreytina (fyrr kallað HF). Eisini kann nevast, at um- og útbyggingarnar á Miðnámskúlanum á Kambsdali halda fram.

Fróðskaparsetur Føroya skal lyftast

Fróðskaparsetur Føroya verður eisini raðfest komandi árin. Pengar eru millum annað settir av at arbeiða við Bologna-avtaluni, sum er ein tilgongd at fáa útbúgvingarnar á Setrinum altjóða góðkendar. Arbeiðið við at gera kampus heldur fram.

Talið á teimum, sum lesa sjúkrarøktarfrøði á deildini fyri heilsu- og sjúkrarøktavísindi, verður økt. Harafturat kann nevast, at søgu- og samfelagsdeildin á Setrinum er sett at útgreina tørvin á starvsfólki nú og komandi árin á umsorganar-, heilsu- og dagstovnaøkinum.

Lóg um gransking, menning og nýskapan

Higartil hava gransking, menning og nýskapan verið trý ymisk økir, sum eru vordin viðgjørd í ymiskum skipanum, sjálvt um økini í dag bæði eru tætt knýtt og tvørgangandi. Tað hevur leingi verið tørvur á einum felags karmi um hesi trý økini, so at m.a. stuðulsumsøkjarar kunnu fáa greiða vegleiðing, sama um talan er um gransking, menning ella nýskapan ella um tvørgangandi verkætlanir, sum fevna um fleiri av hesum økjum. Við nýggju lógini, sum varð samtykt í vár, vera trøðrinnir á ymsu økjunum sostatt savnaðir.

Føroyar lesa

Kanningar hava víst, at føroyingar sum heild lesa ov lítið, og tí verður skipað fyri verkætlan, sum skal stimbra føroyingar til at lesa meira. Aðalendamálið við Føroyar lesa 2020 er at vekja tilvitið um, hvussu týðningarmikið tað er at lesa og at fáa eina betri lesimentan í Føroyum. Verkætlanin skal varpa ljós á lesigleði í almenna rúminum. Arbeiðið at gera heimasíðu og smáfilmar, har evnið verður lýst, er farið í gongd og komið væl ávegis. Verkætlanin byrjar 8. september, sum UNESCO hevur kosið at verða dagurin, tá ið áherðsla verður lögð á týðningin at duga at lesa og skriva.

Kringvarp Føroya

Kringvarp Føroya veitir við sínum public service-tænastum borgarunum tíðindi, undirhald, heimildarsendingar og annað mangt. Tað hevur stóran týðning, at tænasturnar virka væl, og tað er neyðugt støðugt at samráðast um og eftirmeta grundarlagið fyri virkseminum. Hetta verður m.a. gjørt í public service-sáttmálanum, sum nú hevur verið royndur í tveimum tíðarskeiðum. Nýggjur sáttmáli verður í løtuni fyrireikaður til at koma í gildi 1. januar 2021. Harumframt verður ein heildarmeting gjørd av stovninum, og lógin um Kringvarp Føroya verður endurskoðað fyri at tryggja, at bygnaðurin og skipanirnar stuðla upp undir óheftnið hjá stovninum.

Frískúlar og eftirskúlar kring landið

Tveir føroyskir eftirskúlar verða settir á stovn komandi skúlaár. Talan er um ein eftirskúla í Skálavík og ein á Tvøroyri. Hetta er liður í ætlanunum hjá landsstýrinum at bjóða ungum fleiri øðrvísi skúla-tilboð og eisini at fáa lív og virksemi kring alt landið.

Í vár varð nýggj lóg samtykt, sum javnsetir frískúlar og fólkaskúlar. Ítøkiliga merkir hetta, at kommunurnar nú verða við í fíggingini av forskúlunum í frískúlunum í Føroyum.

Tryggari karmar um dopingeftirlit í Føroyum

Í vár varð nýggj lóg um dopingeftirlit í Føroyum samtykt, sum gevur landsstýrismanninum heimild at góðkenna felagsskap, sum skal hava dopingeftirlit í Føroyum. Talan er bæði um eftirlit við skipaðum ítrótti og vinnurekandi venjingarmiðstøðum. Harafturat hevur nýggja lógin við sær, at óreiðilig ávirkan á ítrótt – vanliga kallað matchfixing – verður nú revsað. Doping er heilsuskaðilig og skeiklar kappingar-ítrótt, so tískil er tað av stórum týðningi, at vit nú hava fingið tryggari karmar um dopingeftirlit í Føroyum.

Tjóðleikhúsið

Fyrirreikingin við at byggja nýtt tjóðleikhús er av álvara byrjað. Nú er klárt at bjóða nýtt tjóðleikhús út í fríari staðseting, og eisini verður arbeitt við fíggjarmøguleikum.

Listafólkalønir

Í 2018 varð skipanin við listafólkalønnum sett í verk undir Mentanargrunni Landsins, og í ár er skipanin fult útbygd, soleiðis at tað eru níggju listafólk, sum virka í skipanini. Endamálið við listafólkalønnum er at bøta um umstøðurnar hjá yrkislistafólkum, og lönirnar verða veittar umsøkjara við støði í verkevni ella verkætlan, sum hava listalig og faklig dygdareyðkenni. Listafólkalønirnar geva listafólkunum høvi í einum trý ára skeiði at arbeiða burturav við síni list. Sambært Mentanargrunninum er stórt tal á umsóknum, og tað er eitt stórt fjølbroytni og grøði á teimum ymsu yrkislistaøkjunum.

Bygningarnir í Hoydølum

Støðan viðvíkjandi bygningunum í Hoydølum verður kannað, og endaligt úrslit verður lagt fyri landsstýrismannin í næstum. Harafturat er avtala gjørd við LISA um nýtlu av gentukostdeildini.

Føroyski báturin tilnevndur UNESCO-listan yvir siðaarv

Føroysk feløg, søvn og bátasmiðir hava í fleiri ár arbeitt saman við norðurlenskum áhugafeløgum, søvnum og bátasmiðum um eina felags norðurlenska tilnevning av norrøna súðubygda bátinum til UNESCO-listan yvir umboðandi siðaarv. Fyrr í ár tók landsstýrið undir við ætlanunum um eina felags norðurlenska tilnevning, og týsdagin 24. mars varð tilnevningin handað UNESCO.

Um alt gongur eftir ætlan, kemur norrøni súðubygdi báturin á UNESCO-listan í desember 2021. Endamálið við sáttmálanum um verju av siðaarvi er at tryggja, at vit sum samfelag verja og vísa viðing fyri siðaarvinum. Við at taka undir við sáttmálanum hava Føroyar bundið seg til at virka fyri, at siðaarvurin kann hava sítt livandi virki í samfelagnum og at fremja gransking og útbúgving á økinum.

Fornmennini í Kirkjubø

Arbeiðið at gera bakkaverju framman fyri fornmennini er byrjað og heldur fram komandi tvey árin. Eisini er vert at nevna, at nú er komið so mikið ávegis í sambandi við at verja fornmennini í Kirkjubø, at verjan á múrinum er tikin niður. Næstu stigini eru at gera atkomuviðurskiftini betri og eisini at gera kunningartilfar um fornmennini í Kirkjubø. Harafturat eru lunnar lagdir undir eina skipaða ætlan fyri Kirkjubø, m.a. í sambandi við ferðavinnuna.

ALMANNAMÁL**Lóg um almannatrygd og tænastr**

Hin 1. januar 2021 kemur nýggja lógin um almannatrygd og tænastr í gildi. Sostatt er nú loksins komið á mál við hesum arbeiði, sum byrjaði longu í 1994, tá ið nýggj forsorgarlóg skuldi gerast. Meginreglan í nýggju lógini er, at støði verður tikið í tí einstaka; hvat hesin megnar, tørvar og ynskir í mun til støðuna, sum hann er í.

Stórir dentur verður lagdur á at varðveita tilknýtið til arbeiðsmarknaðin, og at borgarin hevur ávirkan á egin viðurskifti. Rætturin hjá einstaklinginum til veitingar er ikki longur knýttur at, um tú ert í samlívi í ella uttan fyri hjúnalag. Ásett er, at borgarin skal fáa skjóta og góða ráðgeving og í heila tikið stuðlast, so hann kann liva eitt so vanligt lív sum gjørligt.

Tænasturnar skulu veitast saman við borgaranum heldur enn fyri borgaran, og allar tænastr og veitingar skulu virka og eggja til størri sjálvhjálpi. Lógin heimilar somuleiðis at skipa og veita viðlíkahaldsvenjing, sum spurt hevur verið eftir í nógv ár.

Lættari hjá fyrítíðarpensjonistum at flyta millum ríkispartarnar

Markaforðingarnar, sum hava forðað fyrítíðarpensjonistum at flyta millum londini í ríkisfelagsskapinum, eru nú beindar av vegnum. Almappensjónslógin er, saman við samsvarandi lógum í Danmark og Grønlandi, broytt soleiðis, at pensjónsskipanirnar samstarva, tá ið fyrítíðarpensjonistar flyta millum Føroyar, Danmark og Grønland.

Fólkappensjonistar meira pening at liva av

Viðurskiftini hjá fólkappensjonistum á arbeiðsmarknaðinum eru broytt, og fólkappensjonistar, sum hava aðra inntøku, varðveita nú munandi størri part av fólkappensjónini. Grundupphæddin er hækkað við 290 kr. um mánaðin í 2020 og hækkar við somu upphædd aftur í 2021, skattafrádráttur til fólkappensjonistar er settur í gildi, og hjá fólkappensjonistum, sum hava aðra inntøku, er móttrokingin vordin munandi lagaligari. Saman við hækkan av grundarupphæddini fara fólkappensjonistar 1. januar 2021 at hava 1.080 kr. meir eftir um mánaðin.

Raðfestingar á fíggjarlóginu

Landsstýriskvinnan hefur ráðfest at víðka um átakið “Megna títt lív”, sum er eitt tilboð til ung við víðfevndum sálarligum ella sosialum trupulleikum og álvarsiligum trupulleikum av rúsdrekka- og rúsevnamisnýtslu.

Til at víðka um tænastruna til yngri borgarar, sum hava demens, er eitt dagtilboð latið upp á Glyvrum í ár. Og játtan er sett av til at skipa fleiri verkstaðstilboð í Klaksvík, soleiðis at so nógv fólk sum gjørligt kunnu fáa gagn av tænastrunum.

Játtanin til Endurmenningina er hækkað fyri at bøta um tænastruna og stytta bíðilistar.

Dugni hefur fingið størri játtan til at skipa fleiri arbeiðstilboð undir tryggum kørmum til ung, sum ikki fáa ella varðveita tilknýtið til arbeiðsmarknaðin, og til yngri borgarar, sum hava byrjandi demens, sclerosu og Parkinson, og sum ikki longur megna at vera á vanligu arbeiðsmarknaðinum. Serligur stuðul er eisini latin Herberginum, so at verandi tilboð kunnu víðkast.

Rættartrygðin hjá borgarum og starvsfólki tryggjast

Við nýggju lógtingslóginu um tvingsil og onnur inntriv í sjálvsavgerðarrættin verður greitt ásett, hvørji inntriv eru loyvd, og undir hvørjum umstøðum tey kunnu setast í verk. Hetta til frama fyri rættartrygðina hjá teimum persónum, ið eru fyri tvingsli, og teimum starvsfólkum, ið útinna hendan tvingsil. Lógin heimilar, at ávís inntriv í sjálvsavgerðarrættin kunnu setast í verk mótvegis teimum persónum, ið eru fevndir av lóginu. Felags fyri hesi inntriv er, at tey øll hava til endamáls at verja borgaran móti óneyðugum tvingsli og at veita borgaranum røttu umsorganina. Í øllum førum er umsorgan í hásæti, men eisini atlit at trygd, skillhald og heilsu og menning eru berandi í ávísimum førum. Fyri at borga fyri rættartrygd fyri einstaka persónin, verða øll ætlað inntriv lögð fyri óhefta nevnd til víðgerðar, áðrenn tey kunnu setast í verk.

Koronu-hjálparátøk

Í kjalarvørrinum av Covid-19 var neyðugt at gera tillagingar í dagpeningalóginu. Sum liður í hjálparpakka 1 varð skipanin broytt, so at arbeiðsgevarar á privata arbeiðsmarknaðinum, ið rindaðu løn til starvsfólk, sum ikki kundu arbeiða orsakað av Covid-19 smittu ella sóttarhaldi, kundu fáa lønarútreiðslur endurrindaðar.

Sum liður í hjálparpakka 2 varð dagpeningaskipanin víðkað, so at fólkapensjónistar við tilknýti til privata arbeiðsmarknaðin eisini finga rætt til sjúkradagpening í sambandi við Covid-19. Somuleiðis varð skipanin broytt, so at endurrindað varð fyri lønarútreiðslur til stjórar, ið vóru smittaðir av Covid-19 ella vóru í sóttarhaldi.

Harafturat hefur landsstýriskvinnan í almannamálum gjørt eina serskipan fyri lønarískoyti til fólkapensjónistar, sum eru í starvi á privata arbeiðsmarknaðinum, og sum eru heimsendir orsakað av Covid-19. Broytingin var partur av hjálparpakka 2 hjá landsstýrinum. Skipanin varð seinni víðkað til eisini at fevna um sjálvstøðugar vinnurekandi fólkapensjónistar.

Sonevnda sólsetursásetingin tilskilaði, at talan var um fyribils reglur, ið fóru úr gildi aftur 30. juni 2020.

Váttan av faðirskapi

Tað er vorðið lættari at vátta faðirskapin at einum barni.

Lóg um rættarstöðu barnanna er broytt, so at tað ikki longur er eitt krav at mæta persónliga hjá Familjufyrisitingini fyri at vátta faðirskapin at einum barni.

Í staðin verður faðirskapurin nú váttaður skrivliga fyri Familjufyrisitingini við at undirskriva eitt oyðublað, sum verður sent Familjufyrisitingini.

Seinni í ár verður uppافتur lættari at vátta faðirskapin: Verkætlanin ”Talgildu Føroyar” arbeiðir við at menna ein felags portal, ein sokallaðan Tænastuportal, og ein talgildan samleika. Tá ið teir eru klárir at taka í nýtslu, verður tað eisini møguligt at vátta faðirskapin at einum barni við elektroniskari undirskrift.

Hjúnabandsoyðublað

Síðani yvirtøkuna av familjurættinum hevur verið arbeiðt við at dagføra vígsluskjølina, og nú er komið á mál. Vígsluskjølina eru broytt, so at tað ikki longur eitur maki 1 og maki 2, men maður og kvinna. Og fyri samkynd eru skjølina broytt frá maki 1 og maki 2 til kvinna og kvinna ella maður og maður. Arbeiðt verður eisini við at gera enn eina dagføring, ið skal gera vígsluskjølina teldutøk. Tað skal vera smidligari at umsita vígsluskjølina hjá fyrisiting, vígslumyndugleika, kommunum og skjalagoymslu.

Útbygging av vardum bústøðum

Landsstýrið hevur sett sær fyri at dagføra vardu bústaðirnar. Tað er serliga í Suðurstreymoy, at bústaðirnir treingja til ábøtur. Í hesum sambandi hevur Løgtingið samtykt eina verklagslóg, sum í tíðarskeiðnum 2020 til 2023 heimilar landsstýrinum at brúka 33. mió. kr. til endamálið. Farið er undir hetta arbeiðið.

Sambýli til fólk við seinheilaskaða

Farið verður nú undir at fyrireika at byggja eitt sambýli til fólk við seinheilaskaða.

Bústaðamál

Landsstýrið ásannar, at bústaðatørvurin er átrokandi. Landsstýriskvinnan hevur tí sent eitt uppskot til ummælis um broyting í lögtingslóg um Húsalánsgrunn. Við lógaruppskotinum fáa Bústaðir heimild at fígga bústaðabygging fyri 400 mió. kr. komandi árin.

Fyri at tryggja, at fíggingin sæst aftur kring landið, hevur landsstýrið gjørt av at marka 100 mió. kr. til bústaðabygging har virkin kapping ikki er sannlík. 100 mió. kr. eru ómarkaðar, men fara tær til verkætlanir í økjum, har móguleiki er fyri kapping, skal hetta vera á javnsettum grundarlagi við atlitum at avkastkravi og atgongd til kommunal grundøkir.

Endamálið við hesum er at eggja privata kapitalinum at halda fram við at gera íløgur í føroyska bústaðamarknaðin. Mett verður eisini, at javnsettu treytirnar fara at betra um møguleikarnar hjá Bústøðum at taka lut í samstørvum við privat virkandi og stovnsligar íleggjarar og harvið økja enn meira um útboðið.

200 mió. kr. eru markaðar til almannagagnligar verkætlanir, ið verða gjørdar í samráði við landsstýrskvinnuna. Talan kann eitt nú vera um búfelagsskapir ella sambýlir til fólk við serligum tørvi, barnaverndarstovnar ella lestrarbústaðir.

Samstundis verður ein ráðgeving sett á stovn hjá Bústøðum. Ráðgevingin skal veita borgarum, kommunum, feløgum o.ø. ráðgeving um alternativar byggi- og figgingarhættir. Endamálið við ráðgevingini er at seta gongd á onnur sløg av bústaðabygging enn sethúsa- og íbúðabygging.

Sjúkradagpengar til langtíðarsjúk

Løgtingslóg um dagpening vegna sjúku verður broytt, so at dagpeningur í ávísnum førum verður veittur longur enn í 9 mánaðir. Hetta fer at vera ein lætti hjá løntakarum, sum gerast álvarsliga sjúkir í longri tíð, t.d. krabbameinssjúklingum.

Harðskapur og ágangur

Arbeiðið við Heildarætlan um Harðskap og Heildarætlan um kynsligan ágang heldur fram.

Í ár verður serliga arbeitt við at fáa til vega hagtøl og tøl, sum lýsa økið. Hetta skal gerast til tess meira miðvíst at kunna leggja ætlanir og leggja arbeiðið til rættis at basa harðskapi og ágangi.

Eins og undanfarin ár eru átøkini “Vika Sex” og “Sex krevur samtykki” eisini í ár.

Javnstøða – kommunuval

Í november verður aftur kommunuval. Landsstýrskvinnan heldur tað hava alstóran týðning, at fleiri kvinnur halda seg framat, og Demokratia fer at varpa ljós á hetta undan kommunuvalinum.

UMHVØRVIS- OG VINNUMÁL

Vinnumál

Á málsøkinum hjá Umhvørvis- og vinnumálaráðnum verða fleiri av teimum málunum, sum eru politiskt raðfest í samgonguskjalinum, lögð fram í komandi tingsetu, m.a. kunnu nevnast lógaruppskot um at skilja sundur net- og framleiðslupartin hjá SEV og málið um gongd í haga, sum bæði verða lögð fram í heyst. Í farnu tingsetu átti Umhvørvis- og vinnumálaráðið nøkur lógaruppskot, sum vórðu tikin av skrá, tá ið tingsetan í vár varð styt. Hinvegin gjørdi ráðið meginpartin av serligu lógaruppskotunum, sum vórðu lögð fyri tingið í sonevndu hjálparpakkunum í sambandi við, at koronufarsóttin fór at gera um seg.

Hjálparpakkar í sambandi við koronufarsóttina

Beinanvegin sum koronufarsóttin kom til landið, varð farið undir at skipa bráðfeingis hjálp til vinnuna. Tað ráddi um at fáa samfelagshjólini at halda fram at mala so væl sum gjørligt, hóast víðfevnd átøk vórðu sett í verk fyri at basa smittuni. Saman við þertunum á arbeiðsmarknaðinum gjørdi landsstýrið ein vinnuligan hjálparpakka við ítøkiligum átøkum, ið skuldu hjálpa løntakarum og fyrirtøkum, hvørs virksemi annaðhvørt varð rakt av vøkjandi marknaðum úti í heimi ella varð sett niður í ferð við átøkunum, sum vórðu sett í verk á grækarismessu. Síðani eru tveir hjálparpakkar gjørdir afturat í vónini um, at flestu fyrirtøkurnar klára seg ígjøgnum hetta tíðarskeiðið við avmarkaðum virkismøguleikum og eru til reiðar at seta ferðina upp aftur, so hvørt sum eftirspurningurin eftir teirra vørum og tænastrum veksur aftur.

Hjálparpakki 1 hevði til endamáls at tryggja løntakarar og sjálvstøðug vinnurekandi, um tey máttu vera í sóttarhaldi, ella um fyrirtøkurnar vóru noyddar at seta tey niður í tíð. Fyri at bøta um gjaldfærið hjá fyrirtøkunum varð mvg-avrokningin útsett, og føroyskar fyrirtøkur fingur eisini møguleika at fáa atgongd til rakstrarfígging, m.a. eisini við trygd úr donskum grunnum.

Við Hjálparpakka 2 kundu smáar og miðalstórar fyrirtøkur fáa stuðul, um tær høvdu mist munandi part av umsetninginum, umframt at freistin at gjalda tollkreditt varð longd. Eisini vórðu átøk gjørd at hjálpa arbeiðandi fólkapensjónistum og yrkisítróttarfólkum, sum ikki vóru fevnd av fyrra hjálparpakkanum.

Vinnuligi parturin av triðja hjálparpakkanum veitir ferða- og matstovuvinnuni, ið helst eru harðast rakt av koronukreppuni, munagóða hjálp. Stuðul verður veittur fyri part av føstu útreiðslunum, um ferðavinnufyrirtøkurnar, tá ið háárstíðin er farin afturum, vísa seg at hava mist stóran part av umsetninginum.

Aftur at hesum hevur landið styrkt Framtak, so at grunnurin hevur 30 mió. kr. krónur tøkur til at gera váðafúsar íløgur í ferðavinnuni. Innskotspeningur frá Framtaki er at meta sum egininnskot frá eigarunum og kann tískil eisini stuðla uppundir, at eitt nú peningastovnar veita fíggarliga sperdum ferðavinnufyrirtøkum neyðugan rakstrarkapital.

Vinnulóggáva

Vinnulóggáva fevnir um eina fjøld av lógum, sum undir einum tryggja karmarnar kring virksemd hjá privatum vinnufeløgum. Hóast framkomin og dagførd vinnulóggáva hevur týðning fyri eitt land sum Føroyar, har vælferðin er tætt knýtt at okkara samhandli við umheimin, so fyllir vinnulóggáva ikki stórvegis í politiska kjakinum. Helst skyldast hetta, at tað tykist vera semja um, at føroyska vinnulóg-gávan áhaldandi eigur at verða dagførd og vera á hædd við tilsvarandi lóggávu í londunum kring okkum. At rækka hesum málinum kann tó vera torført, tí talan er mangan um tekniska og torgreidda lóggávu, har meginreglurnar oftast stava frá altjóða ella evropeiskum standardum. Í heyst og komandi vár verða fleiri av mest týðandi vinnulógunum dagfórdar. Nevnast kunnu sum dømi, at

grannskoðaralógin verður dagförd, so at hon fer at samsvara við evropeiskar reglur um lógarkravda grannskoðan av ársroknskapum og konsolideraðum roknskapum. Hetta hevur m.a. við sær, at revsingin fyri smærri brot, sum verða framd fyrstu ferð, gerast lagaligari, men revsingin fyri meira týðandi brot verður herd. Dagføringin av grannskoðaralógini krevur eisini neyðugar tillagingar í løgtingslógini um parta- og smápartafeløg, vinnufyrirøkulógini og vinnugrunnalógini.

Ársroknskaparlógin verður dagförd, m.a. eftir áheitan frá Felagnum Føroyskir Grannskoðarar. Nýggju reglurnar snúgvá seg m.a. um varni í sambandi við virðisásetingar, krav um leiðslufrágreiðing fyri roknskaparflokk B, móguleika at lata inn ársfrásøgn á enskum og um at leingja áramálið fyri avskrivning av goodwill frá 5 til 10 ár. Løgtingslógin um tryggingarvirksemi verður eisini tillagað, m.a. so at útlenskir veitarar fáa loyvi at veita sertryggingar, sum ikki verða bodnar út á føroyska marknaðinum, men sum einstøkum tryggingartakarum tørvar.

Lóg ímóti hvítvaski av vinningi

Nýggj løgtingslóg um fyrirbyggjandi tiltøk ímóti hvítvaski av vinningi og fígging av yvirgangi kemur í staðin fyri galdandi hvítvasklóg. Lógaruppskotið fremur seinastu altjóða standardirnar frá Financial Action Task Force (FATF), og dagført lógarverk á hesum økinum hevur týðning fyri okkara peningaliga samskifti við umheimin. Eisini kann verða nevnt, at ætlandi verður í heyst lagt fram uppskot um løgtingslóg um økisnøvn á netinum, so at skipaðir verða greiðir karmar fyri umsitingina og nýtsluna av føroyskum økisnøvnum (.fo).

At ferðast í haga

Í heyst verður uppskot um gongd í haga lagt fyri Løgtingið.

Málið um atgongd at haganum er fleirtáttað og nemur við ymisk fyrilit og áhugamál, t.d. rættin hjá fólki at ferðast í náttúruni mótvegis tí aldargamla landbúnaðarvirkseminum. Málið snýr seg eisini um móguleikan at hava eitt virkið og burðardygt útlív í náttúruni til frama fyri trivnað, heilsu og náttúru-tilvitsku. Málið ber eisini við ferðavinnu øðrumegin og náttúruvernd hinumegin umframt fyrilit fyri at síggja til mótsettum áhugamálum millum ferðavinnu og landbúnað. Tí er tørvur á at skipa hesi viðurskiftini.

Í samgonguskjalinum stendur, at endamálið við ferðavinnu eigur at vera, at tann skipaða ferðavinnan er búskaparliga, sosialt og umhvørvisliga burðardygg og skapar nógva arbeidsplass, samstundis sum hon órógvar bygdarlív og náttúru minst móguligt. Ferðing í náttúruni skal skipast á burðardyggum grundarlagi, og gjöld skulu samskipast, so at ferðavinnan hevur støðugar og tryggjar karmar at arbeiða undir. Ferðavinnan skal vera ein vinna fyri alt landið, og peningur skal falla til økini, har virkseimið fer fram.

Løgtingið og landsstýrið settu fyri nøkrum árum síðan út í kortið, at ferðavinnan skuldi mennast til eina vinnu, sum veruliga kundi gera mun í føroyska búskapinum. Stór mál vórðu sett fyri vøkstri í ferðavinnuni fram til 2020, og tey eru at kalla rokkin. Fyri landið hevur tað stóran týðning, at

ferðavinnan hevur góðar umstøður at mennast, skulu Føroyar vera kappingarførar við onnur lond. Eyðkenni Føroya sum ferðamál er náttúran, og tí er umráðandi, at atgongd er at náttúruni undir skipaðum viðurskiftum. Hjá teimum, sum hava áræði, orku og hugflog, skulu vera góðir móguleikar at skapa nýtt virkseimi í ferðavinnuni.

Umhvørvismál

Orku- og veðurlagspolitikkur

Í samljóði við samgonguskjalið verða fleiri stig tikin á orku- og veðurlagsøkinum í heyst, tá ið landsstýrismaðurin í umhvørvis- og vinnumálum fer at leggja fyri Løgtingið eitt tyssi av uppskotum, sum eiga at gera tað móguligt hjá Løgtinginum at hava eina samlaða viðgerð av orku- og veðurlagspolitikki, ið á mangan hátt eru tvær síður av somu sök.

Talan verður væntandi um hesi uppskotini:

- 1) Uppskot til samtyktar um orkupolitikk
  - Endamálið er at leggja fyri Løgtingið orkufrágreiðing og uppskot til samtyktar, sum setir mál fyri orkupolitikkinum komandi árin.
- 2) Uppskot til samtyktar um veðurlagspolitikk
  - Endamálið er at dagføra veðurlagspolitikkin, m.a. sæð í ljósinum av Parísavtaluni, sum Føroyar hava tikið undir við.
- 3) Uppskot til lögtingslóg um sjálvstøðugt netfelag
  - Endamálið er samsvarandi samgonguskjalinum at skilja sundur netpartin frá framleiðslupartinum hjá SEV, m.a. soleiðis at gjøgnumskygni fæst í kostnaðin fyri netflutning. Samstundis verður móguligt hjá privatum fyrirkomandi, um tær eru kappingarførar og t.d. vinna útboð um vindframleiðslu, at leiga seg inn á netið og selja el til sínar kundar.
- 4) Uppskot til lögtingslóg um broyting í elveitingarlógini
  - Lógaruppskotið fer m.a. at tryggja økta atgongd at framleiða inn á netið; útvega heimild at ognartaka haga ella jarðarøki, sum verða lögð út til vindmyllur v.m.

Undir einum kann sigast, at endamálið við hesum tyssinum av uppskotum er at seta á skrá teir partar av samgonguskjalinum, sum snúgva seg um at minka útlát og at gera skipanarligar broytingar á eløkinum, soleiðis at kapping á framleiðslu- og søluøkinum veruliga fer at seta ferð á grøna orkuskiptið.

Ætlandi verða um sama mundið eisini lögð fram uppskot um at halda fram við mvg-afturbering til eitt nú hitapumpur og elbilar v.m. Skal grøna orkuskiptið eydnast, er umframt at stimbra grønari elframleiðslu neyðugt, at vit áhaldandi eggja brúkarinum til at leggja um til reinar orkukeldur.

Onnur tingmál

Landsstýrismaðurin í umhvørvis- og vinnumálum fer umframt nevndu høvuðsmáluni at leggja fram eina røð av lógaruppskotum.

Nevnast kann, at uppskotið um náttúrumargfeldislóg verður tillagað og lagt fyri Løgtingið í heyst, so at vit langt um leingi fáa eina framkomna lóggávu, sum hevur til endamáls at verja og varðveita føroysku náttúruna við hennara lívfrøðiliga margfeldi.

Á peningastovnsøkinum verða tvey ríkislógartilmæli væntandi lögð fyri Løgtingið í heyst. Tað fyrri uppskotið snýr seg um at seta í gildi ”lov om betalinger”, so at karmarnir kring talgildar gjaldstænastur eru tíðarhóskandi og endurspeгла ta menning, ið fer fram á økinum. Seinna uppskotið er dagføring av lógini um fígjarligt virkseml, sum stillar markvirðini fyri, nær ein føroyskur peningastovnur verður SIFI-peningastovnur. Broytingin hevur ta avleiðing, at Norðoya Sparikassi frameftir ikki verður SIFI-peningastovnur.

LØGLISTI 2020

LØGMANSSKRIVSTOVAN

Uppskot til løgtingslóg um broyting í revsilógini (kap. 12–13 og 20–23)

Føroyska og dagføra serliga partin í revsilógini. Hesir kapitlarnir eru um landssvik og onnur brotsverk móti sjálvsavgerðarrætti og trygd Føroya fólks o.a., brotsverk ímóti stýrisskipanini og landsmyndugleik- um føroyinga, yvirgang o.a., alvandasom brotsverk, ymsar gerðir, sum eru til skaða fyri almenningin, bidding og skaðiligt inntøkuvirksemi og brotsverk í familjuni. Skal ætlandi fáa gildi 1. januar 2021.

Uppskot til løgtingslóg um broyting í løgtingslóg um vápn

Løgtingslógin verður broytt soleiðis, at reglur verða ásettar um útflutning av vápnnum og um at geva atgongd til vápnaskrána.

Løgtingslóg um yvirvøku við vakmyndatóli

Galdandi lóg er frá 1988. Nýggj løgtingslóg verður gjørd, sum dagførir hesa lóggávuna. Skal ætlandi fáa gildi 1. januar 2021.

Uppskot um broyting í ríkislógartilmæli um broyting í konkurslógini

Lógin verður broytt soleiðis, at reglur um m.a. konkurskarentenu og rekonstruktión verða settar inn í lógina.

Ríkislógartilmæli um Straffuldbýrðelseslov for Færøerne

Nýggj dagförd lóg verður gjørd fyri revsifullgerð í Føroyum. Lóggávan ásetir nærri reglur um rættindi og skyldur hjá innsettum í fongslum, revsifullgerð av treytaðum dómum, herundir treytir um samfelagstænastu og um sektarrevsing. Lóggávan ásetir eisini reglur um, í hvørjum førum innsett kunnu leggja spurningin um víðfevnd inntriv fyri dómstól.

Uppskot til løgtingslóg um vaktarvirksemi o.a.

Tað er í lötuni eingin lóggáva á økinum. Lagt verður upp til nýggja løgtingslóg, sum ásetur ávís krøv til vaktir og vaktarvirksemi.

Uppskot til løgtingslóg um at keypa fastogn í Føroyum

Tað er í lötuni ongar reglur um, hvør kann keypa fastogn í Føroyum. Lagt verður upp til nýggja løgtingslóg, sum regularar øki, tó uttan at seta óneyðugar forðingar fyri vinnuligum virksemi í Føroyum.

FÍGGJARMÁLARÁÐIÐ

Uppskot til lögtingsfíggjarlóg fyri fíggjarárið 2021

Samsvarandi stýrisskipanarlógini skal landsstýrismaðurin fyri 1. oktober á hvørjum ári leggja fyri Løgtingið uppskot um lögtingsfíggjarlóg fyri komandi álfmanakkaár.

Uppskot til samtyktar um játtanarkarmar á lögtingsfíggjarlógini fyri 2022–2026

Sambært játtanarskipan landsins skal landsstýrismaðurin leggja fram uppskot til lögtingssamtykt fyri 1. apríl, sum fevnir um ein samlaðan játtanarkarm fyri fíggjarlógina næsta ár.

Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um landsins játtanarskipan

Sum liður í eini eftirmeting av játtanarskipanini verða ymsar dagføringar og broytingar gjørdar.

Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um tænastrumenn landsins

Ætlanin er at gera broytingar í fráfaringsaldri á alment settum.

Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um tænastrumannaeftirlønir

Ætlanin er at gera broytingar í fráfaringsaldri á alment settum.

Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um Búskaparráð

Dagføringar av lógini.

Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um Landsbanka Føroya og Føroya Váðaráð

Lóggávan verður dagførd.

Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um eftirløn

Eftirlønargjald av uttanlandsinntøku verður sjálvboðið. Ætlanin er, at inntøka verður frítikin fyri bundna eftirlønargjaldið í teimum førum, har arbeiðsgevarin er útlenskur, og arbeiðið fer fram uttanlands.

Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um veiðigjöld

Nýggj lóggáva, sum kemur í staðin fyri verandi veiðugjöld. Komandi veiðigjöld vera yvirskotsgrundað.

Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um meirvirðisgjald

Dagføringar av lógini.

Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um landsskatt og kommunuskatt (skattalógin)

Afturbering av lønarútreiðslum hjá altjóða flogvinnu, dagføra skattafríu upphæddina fyri sjálvboðið arbeiði í ítrótti og aðrar dagføringar av lógini.

Uppskot til verklagslógir

Í samsvari við langtíðar løguætlan verða útbjóðingar og verklagslógaruppskot gjord.

Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um Føroya Realkreditstovn (Realurin)

Gera neyðugar tillagingar og dagføringar í lógini um Realin, soleiðis at ásetingarnar um stovnin verða í betri samljóði við samtíðina.

Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um toll

Tørvur er á at dagføra lógina og broyta ávísar ásetingar.

Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um ferðslu

Talgilda atgongdir til upplýsingar í akfarsskránni og aðrar dagføringar.

Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um vakmyndatól í tunlum

Heimild hjá almennu tunnifeløgnum at hava vakmyndatól og víðkaða atgongd til akfarsskránnar hjá Akstovuni.

FISKIMÁLARÁÐIÐ

Frágreiðing til aðalorðaskiftis um fyrisiting av sjófeingi og teimum veiðirættindum, Føroyar hava uttan fyri føroyskan sjógv, og hvørjar ætlanir landsstýrismaðurin hevur í hyggju at fremja Sambært sjófeingislógini leggur landsstýrismaðurin, fyri 20. februar á hvørjum ári, fyri Løgtingið frágreiðing um fyrisiting av sjófeingi og teimum veiðirættindum, Føroyar hava uttan fyri føroyskan sjógv, og hvørjar ætlanir hann hevur í hyggju at fremja. Frágreiðingin verður fyrstu ferð lögð fram í 2021.

Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um sjófeingi

Tillagingar skulu gerast í lógini í sambandi við, at rættindatíðarskeiðið verður longt og at fiskidagar frá 2021 verða ásettir samsvarandi eini umsitingarætlan og veiðireglum.

Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um tilbúgving

Lógin er frá 2012, og tørvur er á ymsum broytingum og greiðari ásetingum í ávísam pørtum av samskipandi tilbúgvingini. Dømi hesum viðvíkjandi eru færri kommunal tilbúgvingarøki, greiðari heimild um krøv til samskiftisútgerð, ásetingar um krøv til kommunur og møguligar ásetingar í sambandi við farsótt.

Uppskot til samtyktar um karmssáttmála um sínámillum fiskivinnusamstarv millum Føroyar og Bretland

Samráðingar eru millum Føroyar og Bretland, sum hava til endamáls at gera ein langtíðar karmssáttmála um fiskivinnusamstarv millum londini bæði.

HEILSUMÁLARÁÐIÐ**Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um almenna heilsutrygd**

Í heilsutrygdarlógini er m.a. ásett, at stuðul verður veittur til upphald í eftirbataheimi, t.e. Hvíldarheimið Naina. Ætlanin er at strika hesa ásetingina og flyta upphæddina við figgjarlóg, soleiðis at hon heldur verður partur av rakstrinum frá landinum. Hetta verður so gjørt á sama hátt, sum tað verður gjørt í sambandi við líknandi gjald við heimild úr forsorgarlógini. Eisini er tørvur á at tillaga reglurnar um hjálpartól í lógini.

Uppskot til lögtingslóg um eina royndarskipan undir Heilsutrygd við ókeypissálarfrøðiligari viðgerð fyri ung og vaksin

Játtan er sett av á figgjarlógini fyri 2020 til eina royndarætlan við ókeypissálarfrøði til 15–35 ára gomul. Eftir ætlan skulu privatstarvandi sálarfrøðingar veita hesa viðgerð, og tí er tað neyðugt at gera eina nýggja lóg. Heilsutrygdarlógin heimilar bert, at ískoyti kann gevast til sálarfrøðiliga viðgerð, og sostatt kann skipanin ikki setast í verk, fyrr enn lógarheimild er fingin til vega. Heldur enn at broyta í heilsutrygdarlógini verður tað í staðin gjørd ein nýggj lóg til royndarskipanina við ókeypissálarfrøðiligari viðgerð.

Uppskot til lögtingslóg um at høvuðsumvæla og nútíðargera Landssjúkrahúsið (umbygging í B-bygninginum móti H-bygninginum)

Í lögtingslóg nr. 64 frá 14. mai 2020 um broyting í lögtingslóg um at høvuðsumvæla, útbyggja og nútíðargera Landssjúkrahúsið varð játtan veitt til prosjektering til umbygging í B-bygninginum. Nú verkætlanin við H-bygninginum skjótt fer at vera liðug, verður farið undir umbygging í tí partinum av B-bygninginum, ið liggur upp at H-bygninginum. Farið er í holt við at prosjektera, hvussu umbyggingin í B-bygninginum verður loyst, so sambandið millum B-bygningin og H-bygningin fæst at virka á fullgóðan hátt. Tá ið tað arbeiðið er gjørt, fer tað at verða brúkt sum grundarlag í eini komandi nýggjari verklagslóg til endamálið.

Uppskot til ríkislógartilmæli um at seta í gildi fyri Føroyar “anordning om ikrafttræden for Færøerne af forskellige ændringer i sundhedsloven”

Síðani Sundhedsloven í 2018 varð sett í gildi í Føroyum við kongligari fyriskipan, eru fleiri broytingar gjørdar í donsku lógini. T.d. eru ásetingar um rættindi hjá sjúklinginum til at geva samtykki bøttar, betraðar reglur eru um sjálvsavgerðarrætt hjá sjúklinginum, neyvari ásetingar eru um eftirlit við viðgerðarstøðum, og broytingar eru gjørdar, so at rættur myndugleiki er settur inn í lógina, t.d. er Styrelsen for Patientklager sett inn í lógina sum rættur myndugleiki viðvíkjandi sjúklingakærum. Neyðugt er at gera broytingar í kongligu fyriskipanini, so at føroyingar fáa somu sjúklingarættindi sum danir, og so at fyriskipanin samsvarar við donsku lógina. Av tí at broytingarnar í donsku lógini í stóran mun hanga saman við broytingunum í autorisationslógini, verða ríkislógartilmæli um broyting í sundhedsloven og autorisationsloven lögð samstundis fyri Løgtingið.

Uppskot til ríkislógartilmæli um at seta í gildi fyri Føroyar “anordning om ikrafttræden for Færøerne af forskellige love om ændring af lov om autorisation af sundhedspersoner og om sundhedsfaglig virksomhed”

Síðani autorisatiónslógini varð sett í gildi fyri Føroyar við kongligari fyriskipan í 2013, eru fleiri broytingar gjørdar í donsku lógini. Nýggjar ásetingar eru innsettar um broytingar í virkisøkinum hjá kiropraktorum og hjá tannlæknum, autorisatiónsskipan til osteopatar og ávísar ambulansuviðgerar er innsett, ásetingar eru um rúsevnisviðgerð, og neyvari ásetingar eru um eftirlit. Neyðugt er at gera broytingar í kongligu fyriskipanini, so at heilsustarvsfólk í Føroyum fáa somu rættindi sum dansk heilsustarvsfólk, og so fyriskipanin samsvarar við donsku lógina. Av tí at broytingarnar í donsku lógini í stóran mun hanga saman við broytingunum í sundhedsloven, verða ríkislógartilmæli um broyting í sundhedsloven og autorisatiónsloven lögð samstundis fyri Løgtingið.

Uppskot til ríkislógartilmæli um at seta í gildi fyri Føroyar “Ændring af lov om videnskabetisk behandling af sundhedsvidenskabelige forskningsprojekter (komitéloven)”

Fleiri broytingar eru gjørdar í komitélógini, síðani hon varð sett í gildi í Føroyum í 2013. Lógarbroytingarnar í donsku lógini snúgva seg í stóran mun um at betra um rættartrygdina hjá teimum, ið luttaka í granskingarverkætlanum, umframt at styrkja leiklutin hjá Vísindasiðseminevndunum, og at tað nú verður sett sum krav, at Vísindasiðseminevndin fær boð um allar heilsudatavísindaligar granskingarverkætlanir. Neyðugt er at gera broytingar í kongligu fyriskipanini, so at føroyska Vísindasiðseminevndin kann virka á jøvnum føti við donsku vísindasiðseminevndirnar.

Uppskot til ríkislógartilmæli um at seta í gildi fyri Føroyar ”forskellige love om ændring af lov om klage- og erstatningsadgang inden for sundhedsvæsenet”

Arbeitt hevur verið við dagføringum av ”lov om klage- og erstatningsadgang inden for sundhedsvæsenet”. Broytingaruppskot varð lagt fyri Løgtingið í mars 2020. Grundað á koronustøðuna í landinum varð uppskotið tikið aftur. Uppskotið er tískil klárt at leggja fyri Løgtingið aftur á ólavsøku. Uppskotið inniheldur meira enn 80 einstakar broytingar, sum eru ásettar í 16 broytingarlógum í Danmark frá 18. des. 2012 til 8. juni 2018. Ein stórur partur av broytingunum er tekniskar broytingar og konsekvensbroytingar, sum t.d. snúgva seg um, at myndugleikar broyta navn v.m.

Uppskot til ríkislógartilmæli um at seta í gildi fyri Føroyar “Lov om ændring af lov om tvang i psykiatrien”

Arbeitt verður við at dagføra lóg um tvingsil í psykiatriini. Uppskot er komið frá Sundhedsministeriet, sum skal tillagast føroysk viðurskifti. Millum annað skulu broytingarnar tryggja sjúklingunum størri rættindi, samstundis sum reglurnar fyri, nær tað er loyvt at nýta tvingsil, verða herdar.

UTTANRÍKIS- OG MENTAMÁLARÁÐIÐ

Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um kringvarp

Kringvarpslógin verður endurskoðað við serligum atliti at bygnaðinum, herundir skipan av stýri, sum skal gerast minni tongt at politisku skipanini. Tryggjast skal, at kapping er í tíðindaflutninginum á ymsu tíðindadeildunum. Public service-skyldurnar verða endurskoðaðar, so tær tæna borgarunum á bestan hátt. Í kringvarpgjaldinum skulu smærri tillagingar gerast. Gildiskoma 1. januar 2021.

Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um lestrarstuðul

Útvega heimild fyri at veita stuðul til føroyskar næmingar í norðuratlantiskum flokkum. Ein norðuratlantiskur flokkur er í lötuni. Talan er um samstarv millum miðnámskúlar í Íslandi, Grønlandi, Føroyum og Danmark. Útvega heimild fyri at rinda skúlagjaldsstudning og innivist til miðnámskúla-næmingar, sum ganga á United World College í Noregi, og aðrar IB-útbúgvingar. Heimildin fall burtur, tá ið studentaskúlalógin varð broytt í 2013. Útvega heimild fyri at veita barnsburðarfarloyvis-studning, um lesandi eigur barn eftir loknan lestur.

Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um málráð

Ætlanin er at avtaka ásetingina í lógini um, at limirnir bert kunnu sita tvey skeið á rað. Tað er fyri at tryggja, at nóg nógv skikkað fólk eru at manna ráðið. Eisini verða ásetingar um tilnevning av ráðslimum eftirhugdar.

Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um frítíðarundirvísing

Endurskoða lögtingslóg um frítíðarundirvísing, m.a. við atliti at føroyskum sum annað mál. Gildiskoma 1. august 2021.

Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um miðlastuðul

Ætlanin er at endurskoða lógina og fara burtur frá stuðli sbt. lønarútreiðslum til at stuðla ávísium miðlaátøkum og verkætlanum.

Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um bókasøvn

Endurskoða bókasavnslógina, serliga við atliti at ásetingum um universitetsbókasavn, heimild at áseta minstamark viðvíkjandi útgjaldi av bókasavnskjaldinum, dagføra stuðulsskipanir til fólkabókasøvnini, bæði viðv. rakstri og stuðli til bygging, høvuðsbókasavnsuppgávuni og talgildum tilfari. Gildiskoma 1. november 2020.

Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um søvn

Endamálið er at skipa dagfórdar lógarkarmar fyri savnsøkið, bæði innihaldsliga og bygnaðin á økinum. Uppskot um nýggja lóg, sum skal fevna um mentanarsøgulig, náttúrusøgulig og listasøgulig søvn; bæði søvn hjá landinum og søvn, ið fáa stuðul frá landinum. Samstundis er ætlanin, at lögtingslóg um bygdasøvn við mentanarsøguligum týðningi, lögtingslóg um fornminnissavn og lögtingslóg um Føroya Náttúrugripasavn fara úr gildi.

Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um fólkskúlan

Endurskoða ábyrgdarbýtið millum land og kommunur. Talan er um nágreining av ábyrgdarbýtinum millum land og kommunu, hvat KT-trygd o.tíl. viðvíkur.

Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um Fróðskaparsetur Føroya

Dagføra lögtingslógina. Talan er um tekniskar broytingar og ymsar rættingar. Ætlanin er ikki at fremja innihaldsligar broytingar.

Uppskot til lögtingslóg um at seta úr gildi lögtingslóg um at seta í gildi Hoyvíkssáttmálan

Tá ið Hoyvíkssáttmálin varð settur í gildi sum lögtingslóg, var høvuðsgrundgevingin tann, at sáttmálaokið er sera víðfevnt, og at tí kundi vera trupult at eyðmerkja allar neyðugar lógarbroytingar. Nú sáttmálin hevur virkað í 15 ár, verður met, at neyðugu broytingarnar eru framdar í føroyskari lóggávu, og at sáttmálin tí eigur at verða settur úr gildi sum lögtingslóg. Hetta ávirkar ikki sjálvan sáttmálan.

ALMANNAMÁLARÁÐIÐ**Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um framtíðarfulltrú**

Arbeitt verður við uppskoti til lögtingslóg um framtíðarfulltrú. Við eini framtíðarfulltrú ber til at velja og tilnevna ein ella fleiri persónar til í framtíðini at umboða seg og taka sær av sínum persónligu og/ella fíggjarligu viðurskiftum. Endamálið við uppskotinum er at styrkja sjálvsavgerðarrættin og gera tað møguligt hjá borgarum undir skipaðum viðurskiftum at hava ávirkan á sítt egna lív og framtíðar viðurskifti, eisini tá ið ein ikki longur er før/ur fyri at røkja egin fíggjarlig og/ella persónlig viðurskifti. Ein framtíðarfulltrú er sostatt eitt alternativ til verjumál.

Uppskot til lögtingslóg um broyting í lóg um foreldramyndugleika

Í samgonguskjalinum er ásett, at foreldramyndugleikalógin skal endurskoðast. Farið er undir arbeiðið við at endurskoða lóg um foreldramyndugleika og samveru. Nú málsøkið persóns- familju- og arva-rættur er yvirtikið, ber til hjá okkum at gera broytingar í og laga lóggávuna á økinum til serlig føroysk viðurskifti.

Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um at byggja eitt búheim og umlættingarheim í Havn til børn og ung við autismu

Landsstýrismaðurin fer at leggja broytingaruppskot fyri Løgtingið, tá ið tilboð eru komin inn, og kostnaðurin er kendur.

Uppskot til lögtingslóg um at byggja sambýli til fólk við menningartarni og fjølbreki

Ætlanin er at byggja eitt sambýli til 18 fólk við menningartarni og fjølbreki, har tey flestu hava rørslutarn og krevja støðuga røkt alt samdøgríð og vilja hava tættan felagsskap við onnur.

Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um at byggja tveir vardar bústaðir í Havn
Landsstýriskvinnan fer at leggja broytingaruppskot fyri Løgtingið í heyst, sum heimilar henni í fyrsta umfari at byggja vandan bústað á Mýruni í Hoyvík.

Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um almannapensjón

Arbeidsmegin verður alsamt meira flytfør, og tí er tørvur á at fáa greiðari reglur um at vinna sær rætt til almannapensjón og at fáa greiðari reglur um, hvørjar pensjónsveitingar kunnu veitast pensjonistum, sum fáa føroyska brotpensjón í útlondum.

Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um dagpening vegna sjúku

Ætlanin er at broyta lögtingslóg um dagpening soleiðis, at dagpeningur í sambandi við langtíðarsjúku verður veittur longur enn 40 vikur. Harumframt er neyðugt at dagføra lógina, so at hon er í samsvari við arbeidsskaðatryggingarlógina. Persónar, sum eru fyri arbeidsskaða ella fáa vinnusjúku, kunnu fáa dagpening vegna sjúku, meðan avvarðandi myndugleiki viðger arbeidsskaðan ella vinnusjúkuna. Dagpeningur verður í hesum førum veittur eftir treytunum í dagpeningalógini. Men tað eru einstakir borgarar, ið detta niðurímillum og ikki hava rætt til dagpening. Ætlanin er at broyta dagpeningalógina, so at fólk ikki detta niðurímillum.

Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um Húsálansgrunn

Við uppskotinum fær Húsálansgrunnurin heimild at fíggja bústaðabygging fyri 400 mió. kr. við at skriva út lánsbrøv til íleggjarar í Føroyum við at taka lán frá stovnsligum íleggjarum í Føroyum ella við bankaláni úr føroyskum banka. Við uppskotinum verður harafturat stovnsett ein ráðgeving hjá Húsálansgrunninum um alternativar byggi- og fíggingarhættir, sum borgarar, stovnar, kommunur, feløg o.o. kunnu venda sær til.

UMHVØRVIS- OG VINNUMÁLARÁÐIÐ

Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um góðkendar grannskoðarar og grannskoðanarvirkir

Endamálið er at dagføra lógina, so at hon verður í samsvari við seinastu broytingarnar í ES-direktivi 2006/43/EF um lógálagda grannskoðan av ársroknskapum og konsolideraðum roknskapum. M.a. hevur hetta við sær, at eftirlitsskipanin verður broytt, revsitiltøkini fyri smærri brot, ið henda fyrstu ferð, verða gjørd lagaligari v.m., men fyri meiri týðandi brot verða revsitiltøkini herd.

Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um parta- og smápartafeløg, vinnufyrítøkulógini og vinnugrunnalógini

Uppskotið snýr seg um fylgibroytingar í sambandi við broytingar, sum samstundis verða gjørdar í grannskoðaralógini, og um m.a. val og uppsøgn av grannskoðara. Broytt verður í lögtingslóg um parta- og smápartafeløg, vinnufyrítøkulógini og vinnugrunnalógini.

Uppskot til lögtingslóg um broyting í ársroknskaparlógini

Endamálið er at dagføra lógina samsvarandi lóggávuni í grannalondunum. Felagið Føroyskir Grannskoðarar hevir heitt á Umhvørvis- og vinnumálaráðið um at leggja lógaruppskot fyri Løgtingið. Tað snýr seg um eina røð av broytingum, m.a. um meginreglu um varni í sambandi við virðisásetingar, krav um leiðslufrágreiðing fyri roknskaparflokk B, móguleika at lata ársfrásøgn á enskum, undantak um at brúka dagsvirði fyri ónoteraðar kapitalpartar og at leingja áramál fyri avskrivning av goodwill frá 5 til 10 ár.

Uppskot til lögtingslóg um fyriryrgjandi tiltøk ímóti at hvítvaska vinning og fígga yvirgang

Lógin avloysir galdandi hvítvasklóg og fremur seinastu altjóða standardirnar frá Financial Task Force um fyriryrgjandi tiltøk móti nýtslu av fíggiarkervinum til at hvítvaska pengar ella at fígga yvirgang.

Uppskot til lögtingslóg um økisnøvn á netinum

Endamálið við lógaruppskotinum er at skapa greiðar karmar fyri umsitingina og nýtsluna av føroyskum økisnøvnum á netinum. Harumframt verður atkoma, gjøgnumskygni og trygd fyri økisnavnið .fo tryggjað.

Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um tryggingarvirksemi

Skotið verður upp, at tryggingarfeløg í ES/EBS-londum kunnu tekna ávísar sertryggingar, hóast Føroyar ikki hava gjørt sínámillum avtalu við ES/EBS. Harumframt verður latið upp fyri vinnuliga at miðla hesar sertryggingar: Skrokktrygging av flogførum, ábyrgdartrygging fyri flogfør, ábyrgdartrygging fyri skip (300+ bt), Protection & Indemnity (P&I), ábyrgdartrygging fyri flogvøllir (Airport Liability Insurance).

Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um loyvisgjald á alivinnu

Eftir áheitan frá TAKS verður skotið upp at gera tekniskar broytingar viðvíkjandi, nær tøkugjaldið frá alivinnuni fellur til gjaldingar.

Uppskot til lögtingslóg um gongd í haga

Endamálið er at staðfesta rættin at ferðast í náttúruni og áseta rættindi og skyldur hesum viðvíkjandi. Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um at byggja umsitingarbygning til Sjóvinnustýrið Verklagslógini um at byggja umsitingarbygning til Sjóvinnustýrið fer úr gildi 31. desember 2020. Verkætlanin varð sett á skrána undir seinasta landsstýri, men byggingin varð útsett. Tað er framhaldandi ætlanin at byggja umsitingarbygningin í Vágum, men neyðugt verður at leingja gildistíðina hjá verklagslógini.

Uppskot til lögtingslóg um digitalan signatur

Nýggj lóggáva, ið skal løgskipa undirstøðukervið til Talgildu Føroyar. Lógin skal m.a. tryggja, at føroyska talgilda skipanin er undir nøktandi eftirliti og fær altjóða góðkenning.

Uppskot til lögtingslóg um integrati3n

Treytirnar fyrri at fáa varandi upphaldsloyvi eiga at verða tillagaðar, so útendingur, ið vil hava varandi upphaldsloyvi, skal hava lokið skeið í føroyskum sum fremmandamáli og samfelagsviðurskiftum. Hetta er fyrsta stig í einum skipaðum føroyskum integrati3nspolitikki.

Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um trygging móti avleiðingum av arbeiðsskaða

Endamálið er at flyta uppgávnar hjá Føroya Vanlukkutryggingarráði til Arbeiðs- og brunaeftirlitið at umsita.

Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um arbeiðsloysistrygging og arbeiðsávísing (ALS-lógin)

Endamálið er at fáa lógina í samsvar við norðurlenska sáttmálan um almannatrygd og heimild at rinda til eftirløn.

Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um barsilsskipan

Endamálið er at leingja barsilstíðarskeiðið og í hesum sambandi at gera skipanina figgjarluga haldføra. Eisini fáa lógina í samsvar við norðurlenska sáttmálan um almannatrygd.

Uppskot til lögtingslóg um mát og vekt

Málsøkið mát og vekt varð yvirtikið í 2008, men enn er lóggávan tann sama danska. Tørvur er á at dagføra lóggávuna, m.a. fyrri at gera arbeiðsuppgávnar og -býtið greiðari.

Uppskot til ríkislógartilmæli um at broyta lógina um ES-arbeiðsmegi

Endamálið er at javnstillta útendingar, ið koma til Føroya við humaniterum upphaldsloyvi, við tey, ið koma sum flóttafólk, tá ið søkt verður um arbeiðs- og upphaldsloyvi eftir ásetingini um arbeiðsmarknaðartilknýti. Mett verður, at verandi orðing kann vera í stríð við evropeiska mannarættindasáttmálan (EMRK). Uppskotið hevur avmarkaða ávirkan, tí einki mál um avslag er funnið, har ólógligur mismunur kann vera gjørdur.

Uppskot til ríkislógartilmæli um at seta “lov om betalinger” í gildi fyrri Føroyar

Høvuðsendamálið við lógini er at tryggja, at karmarnir kring elektronisku gjaldstænasturnar framhaldandi vera tíðarhóskandi og endurspeгла ta menning, ið fer fram á økinum. Í lógini eru eisini ásetingar um, nær handlar kunnu nokta at taka ímóti reiðum peningi.

Uppskot til ríkislógartilmæli um at broyta “lov om finansiel virksomhed”

Endamálið við lógarbroytingini er at justera markvirðini fyrri, nær ein føroyskur peningastovnur verður SIFI-peningastovnur. Við broytingini verður Norðoya Sparikassi ikki SIFI-peningastovnur.

Uppskot til lögtingslóg um elelektriskan útbúnað, elektriskar innleggingar og elektriskt tilfar (eltrygdarlógin)

Sterkstreymslógin kom í gildi í 1993, er ongantíð broytt síðani og eigur at verða endurskoðað og nútíðargjörd, m.a. fyri at í størri mun skal bera til at nýta altjóða standardar viðvíkjandi tekniskari eltrygd.

Uppskot til lögtingslóg um løggilding av elinnleggjarafyrirøkum

Eftir uppskotinum verður persónliga løggildingin avloyst av eini fyrirøkuløggilding, og krav verður sett um, at tað í fyrirøkuni er ein persónur í starvi, sum hevur góðkenning sum fakligur ábyrgdari, og at fyrirøkan hevur góðskuleiðluskipan.

Uppskot til samtyktar um orkupolitikk

Endamálið er at leggja fyri Løgtingið orkufrágreiðing og uppskot til samtyktar, sum setir mál fyri orkupolitikkin komandi árin.

Uppskot til samtyktar um veðurlagspolitikk

Endamálið er at dagføra veðurlagspolitikkin, m.a. sæð í ljósinum av Parísavtaluni.

Uppskot til lögtingslóg um sjálvstøðugt netfelag

Endamálið er samsvarandi samgonguskjalinum at skilja sundur netpartin frá framleiðslupartinum hjá SEV, m.a. so at gjøgnumskygni fæst í kostnaðin fyri netflutning. Samstundis verður møguligt hjá privatum fyrirøkum, um tær eru kappingarførar og t.d. vinna útboð um vindframleiðsu, at leiga seg inn á netið og selja kundum sínum el.

Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um í lögtingslóg um framleiðslu, flutning og veiting av ravmagni (elveitingarlógin)

Økta atgongd at framleiða inn á netið; ognartøkuheimild í sambandi við, at øki verða lögð út til vindmyllur v.m.

Uppskot til lögtingslóg um náttúrumargfeldi

Endamálið við lógaruppskotinum er at verja og varðveita ta føroysku náttúruna við øllum hennara lívfrøðiliga margfeldi, lívøkjum, vistskipanum, djóra- og plantulívi, landsløgum, jarðfrøði o.ø. til frama fyri fólkíð í Føroyum og komandi ættarlið.

Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um val til allar føroyskar kommunur og í lögtingslóg um val til Løgtingið

Endamálið er at bera so í bandi, at persónar, sum eru undir verjumáli og hava fingið rættarlíga myndugleikan frátíknan eftir verjumálslóginum § 6, fáa valrætt og valbæri til kommunuval. Eisini er ætlanin at laga lógina til fyri at lætta um hjá teimum, sum krevja stuðul fyri at greiða atkvøðu. Kommunuval verður týsdagin 10. november 2020, og tískil hevur málið skund.

Frágreiðing til Løgtingið um alivinnu

Frágreiðing um støðuna í alivinnuni, og hvørjar ætlanirnar eru at menna vinnuna víðari við aling á sjógv og landi, viðíkjandi útlenskum ognarskapi, um metingarnar av vistfrøðiligu støðuni í firðunum og aðrar viðkomandi tættir.

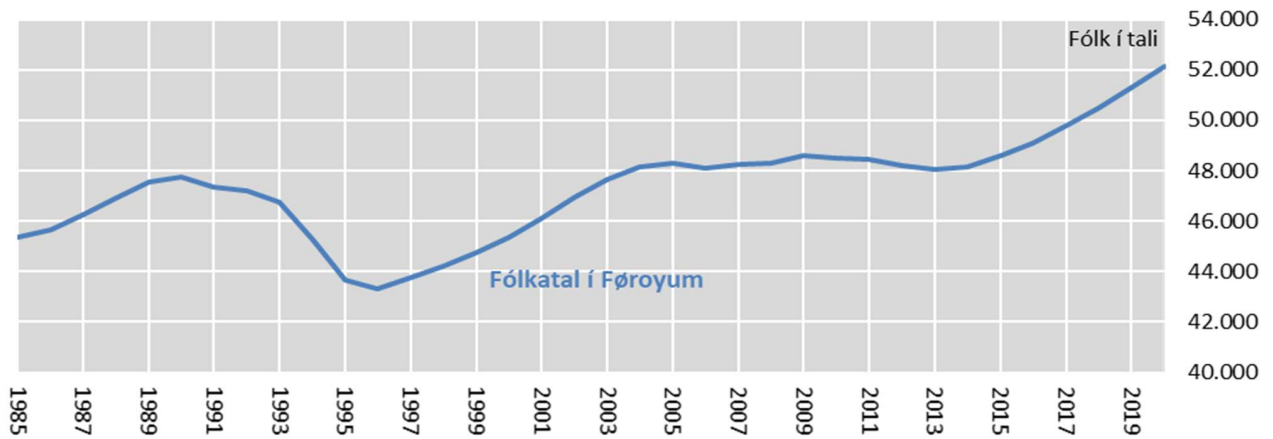
HAGTØL

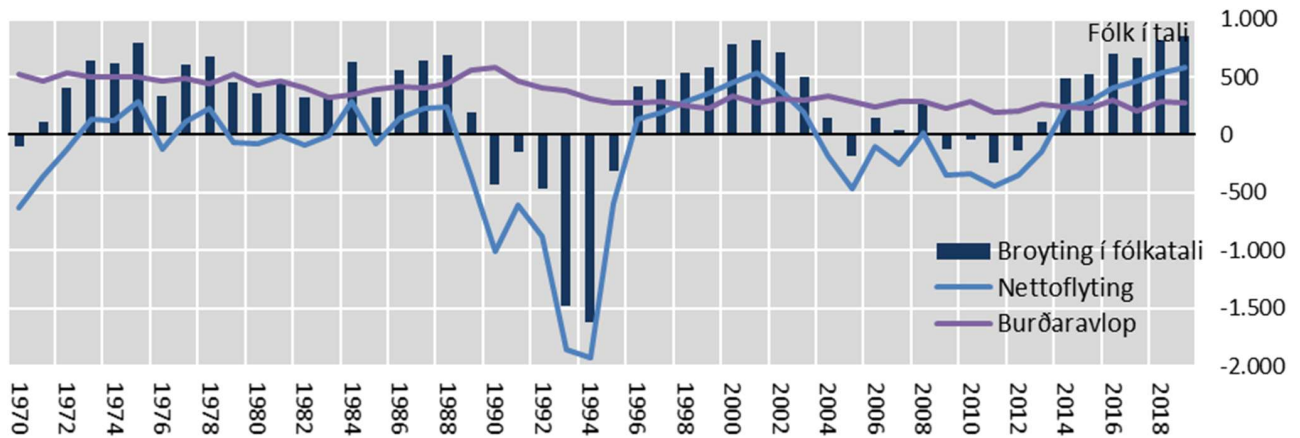
Mynd 1:	Fólkatalið í Føroyum 1. januar, 1985 til 2020	70
Mynd 2:	Broytingar í fólkatalinum, 1970 til 2019	70
Mynd 3:	Fólk flutt til og úr Føroyum, januar 2007 til mai 2020	70
Mynd 4:	Árstíðarjavnað arbeiðsloysi í % av arbeiðsføld, jan. 1996 til apríl 2020	71
Mynd 5:	Løntakarar í tali og arbeiðsloysi í % (árstíðarjavnað), januar 1985 til apríl 2020	71
Mynd 6:	Lønargjaldingar mánaðarliga (árstíðarjavnað), jan. 1985 til juni 2020	71
Mynd 7:	Lønargjaldingar 12-mðr rullandi, jan. 1985 til juni 2020	72
Mynd 8:	Bruttotjóðarúrtøka í ársins prísnum og árlig broyting í %, 1998-2020	72
Mynd 9:	Brúkaraprístalið, 1. ársfj. 2001 til 2. ársfj. 2020. Indeks 1. ársfj. 2001 = 100	72
Mynd 10:	Avreiðingar av feskfiski í virði, 12 mánaðir samanlagt, 1993 til apríl 2020	73
Mynd 11:	Avreiðingar av feskfiski í nøgd, 12 mánaðir samanlagt, 1993 til apríl 2020	73
Mynd 12:	Laksur og síl tikin skift á ár og slag, 1996 til 2019	73
Mynd 13:	Innflutningur og útflutningur, 1988 til 2019	74
Mynd 14:	Innflutningur av ódrúgvum, drúgvum og hálvdrúgvum nýtsluvørum og útgoldnar lønir, jan. 1998 til mai 2020	74
Mynd 15:	Inntøkur, útreiðslur og úrslit hjá føroyskum kommunum, í mió. kr., 1998 til 2018	74
Mynd 16:	Konjunkturvísital fyri húsarhaldini, januar 2006 til juni 2020	75
Mynd 17:	Konjunkturvísital fyri húsarhald og vinnu tilsamans, juni 2006 til juni 2020	75
Mynd 18:	Konjunkturvísital fyri byggivinnuna, juni 2006 til juni 2020	75
Mynd 19:	Konjunkturvísital fyri handilsvinnuna, juni 2006 til juni 2020	76
Mynd 20:	Konjunkturvísital fyri tænastrúgvinnuna, juni 2006 til juni 2020	76
Mynd 21:	Konjunkturvísital fyri ídnaðar- og tilfeingisvinnur, juni 2006 til juni 2020	76

Mynd 1: Fólkatalið í Føroyum 1. januar, 1985 til 2020

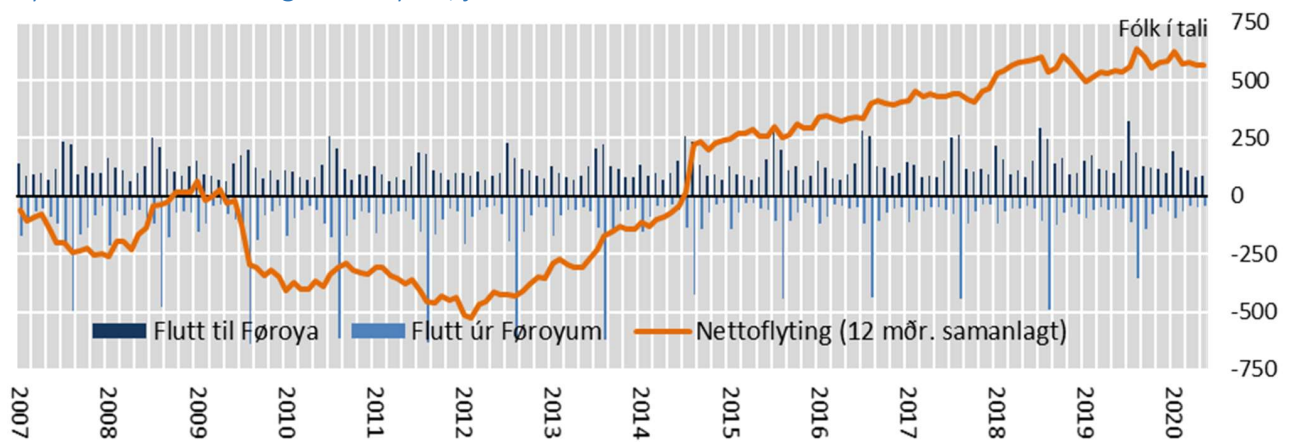
Kelda: Hagstovan.

Mynd 2: Broytingar í fólkatalinum, 1970 til 2019

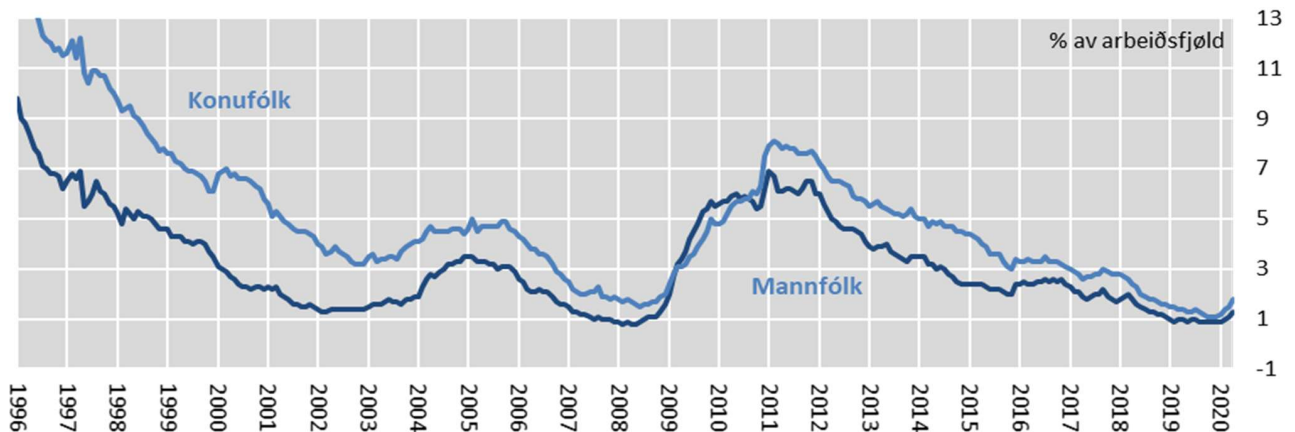
Kelda: Hagstovan.

Mynd 3: Fólk flutt til og úr Føroyum, januar 2007 til mai 2020

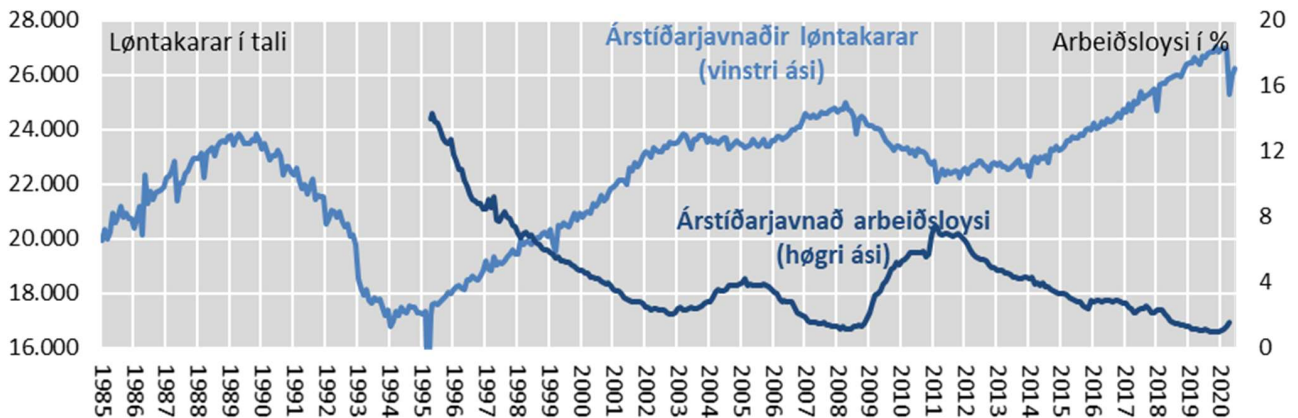
Kelda: Hagstovan.

Mynd 4: Árstíðarjavnað arbeiðsloysi í % av arbeiðsfjöld, jan. 1996 til apríl 2020

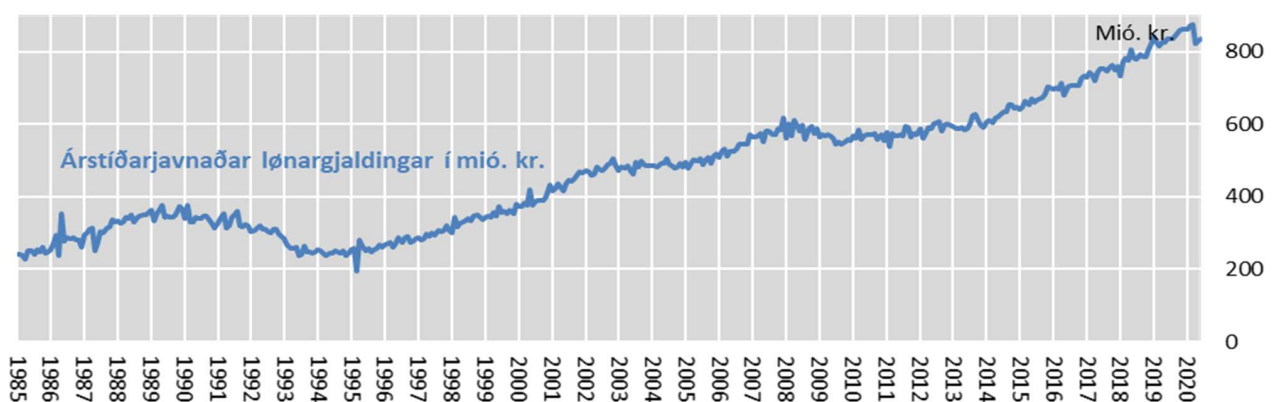
Kelda: Hagstovan.

Mynd 5: Løntakarar í tali og arbeiðsloysi í % (árstíðarjavnað), januar 1985 til apríl 2020

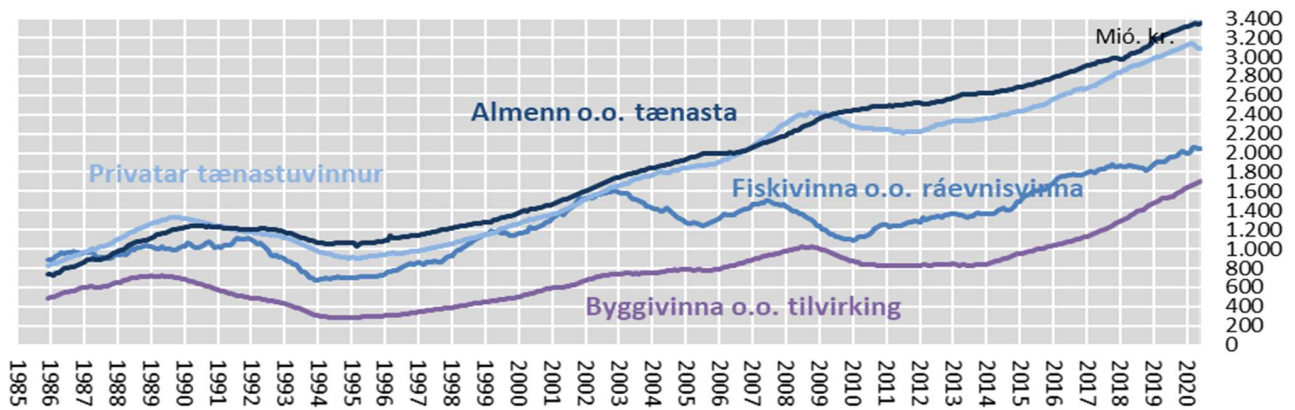
Kelda: Hagstovan.

Mynd 6: Lønargjaldingar mánaðarliga (árstíðarjavnað), jan. 1985 til juni 2020

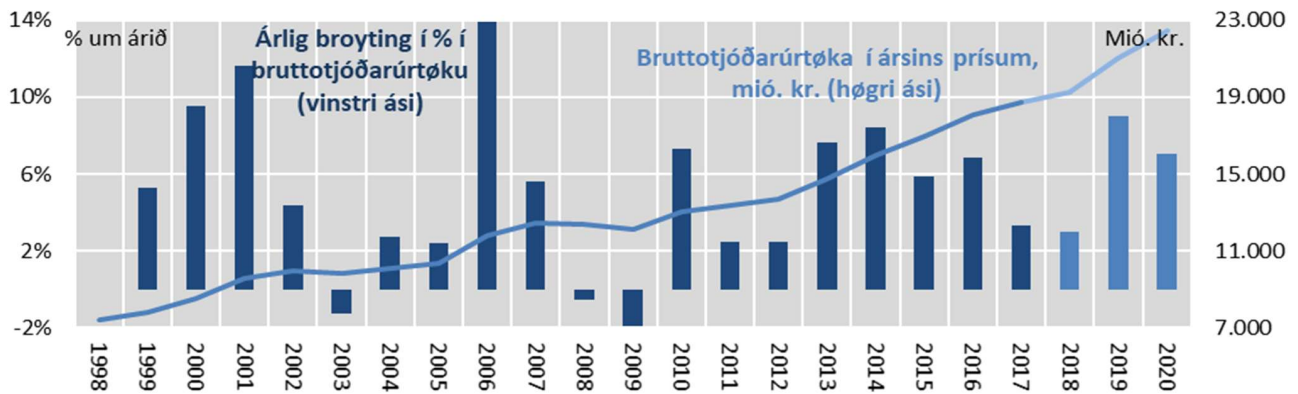
Kelda: Hagstovan.

Mynd 7: Lønargjaldingar 12-mör rullandi, jan. 1985 til juni 2020

Kelda: Hagstovan.

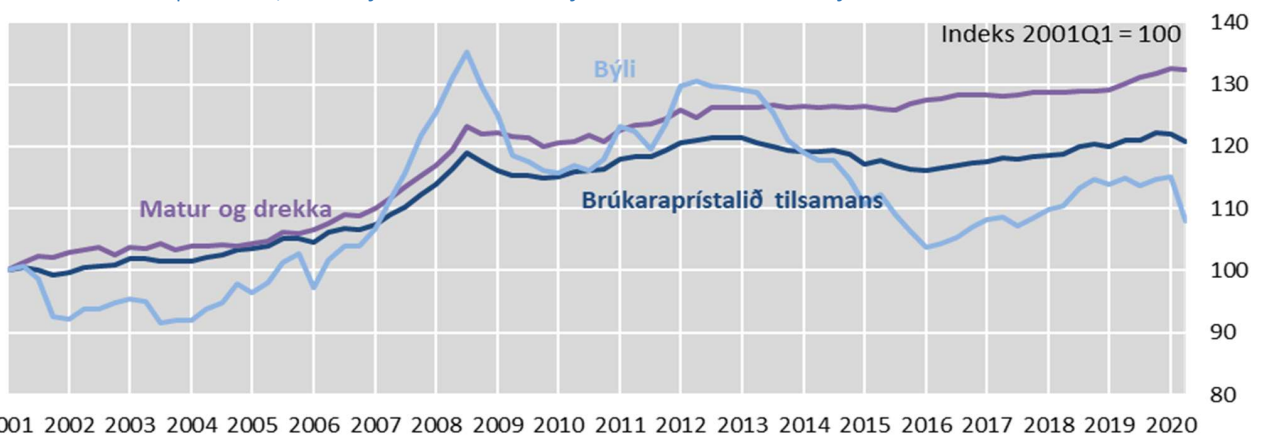
Mynd 8: Bruttotjóðarúrtøka í ársins þrísam og árlig broyting í %, 1998-2020

* Tølini fyrri 2018-2020 eru framrokningar.

Kelda: Hagstovan.

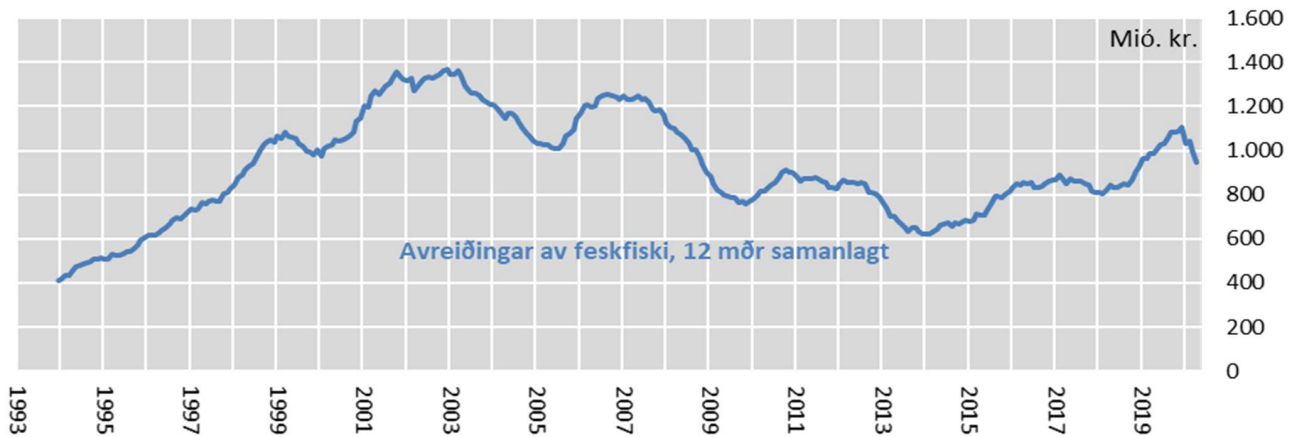
Mynd 9: Brúkaraprístalið, 1. ársfj. 2001 til 2. ársfj. 2020. Indeks 1. ársfj. 2001 = 100

Kelda: Hagstovan.

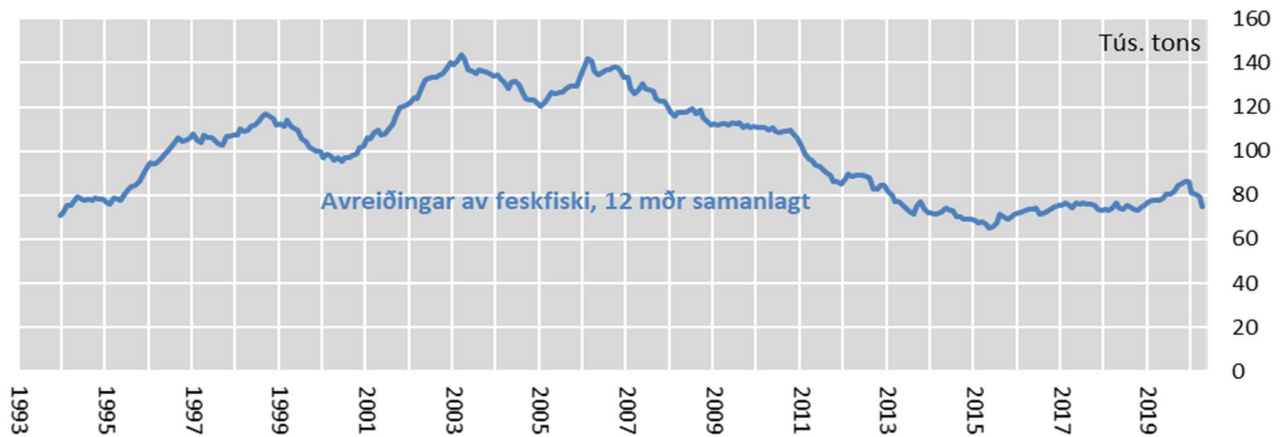

Mynd 10: Avreiðingar av feskfiski í virði, 12 mánaðir samanlagt, 1993 til apríl 2020

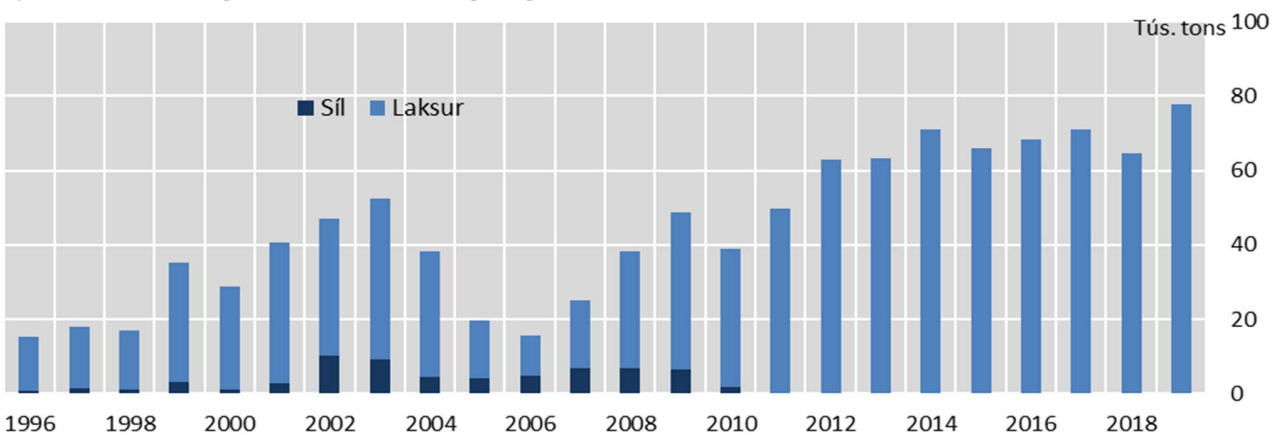
Kelda: Hagstovan.

Mynd 11: Avreiðingar av feskfiski í nýgd, 12 mánaðir samanlagt, 1993 til apríl 2020

Kelda: Hagstovan.

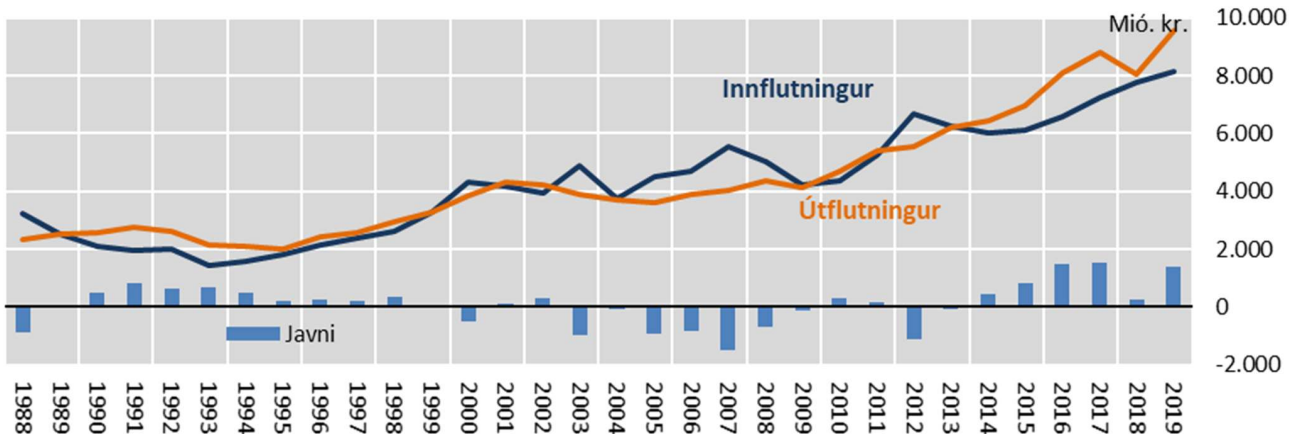
Mynd 12: Laksur og síl tikin skift á ár og slag, 1996 til 2019

Kelda: Hagstovan.

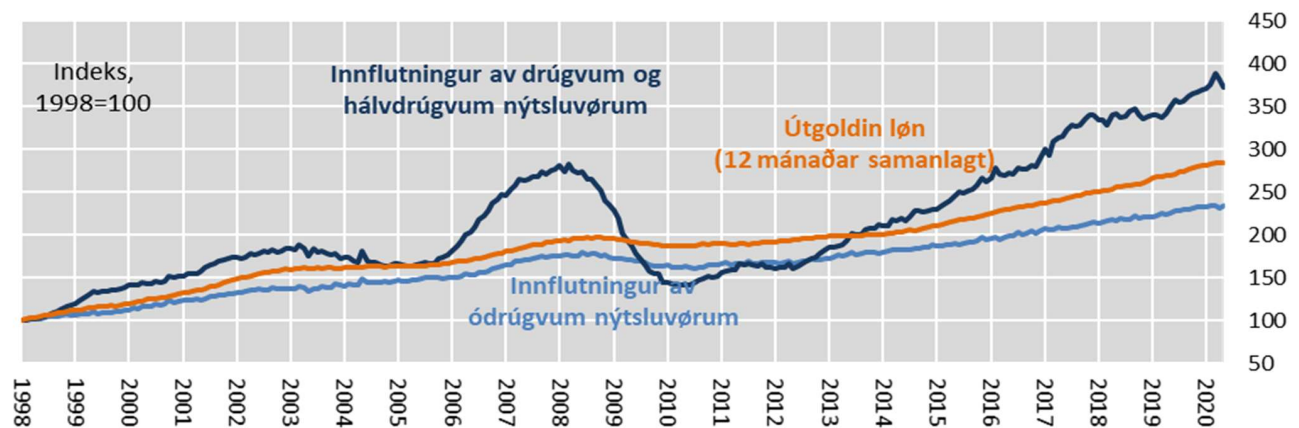
Mynd 13: Innflutningur og útflutningur, 1988 til 2019

Viðm.: Handilsjavnin fevnr bara um vörur; tænastru eru sostatt ikki við.

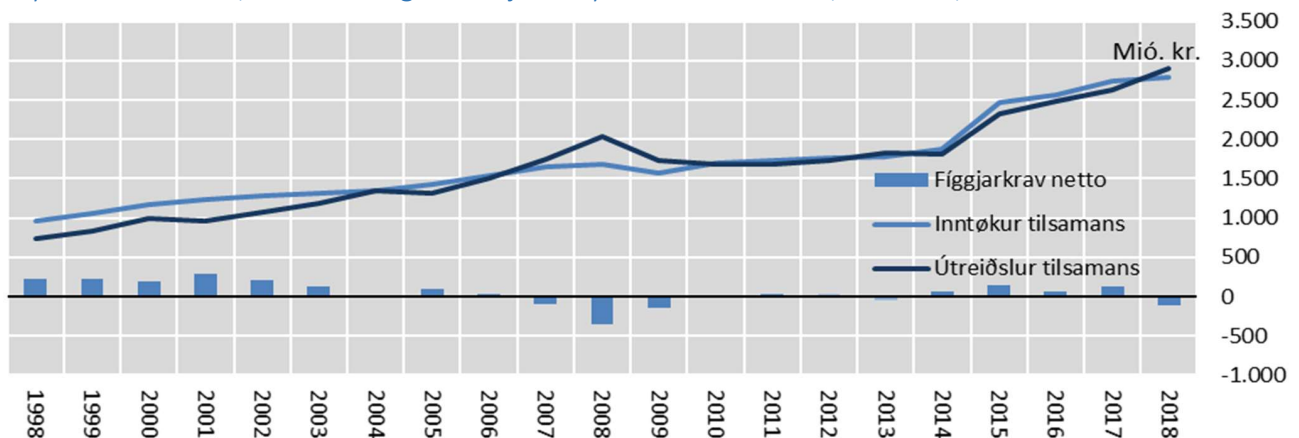
Kelda: Hagstovan.

Mynd 14: Innflutningur av ódrúgvum, drúgvum og hálvdrúgvum nýtsluvörum og útgoldnar lønir, jan. 1998 til mai 2020

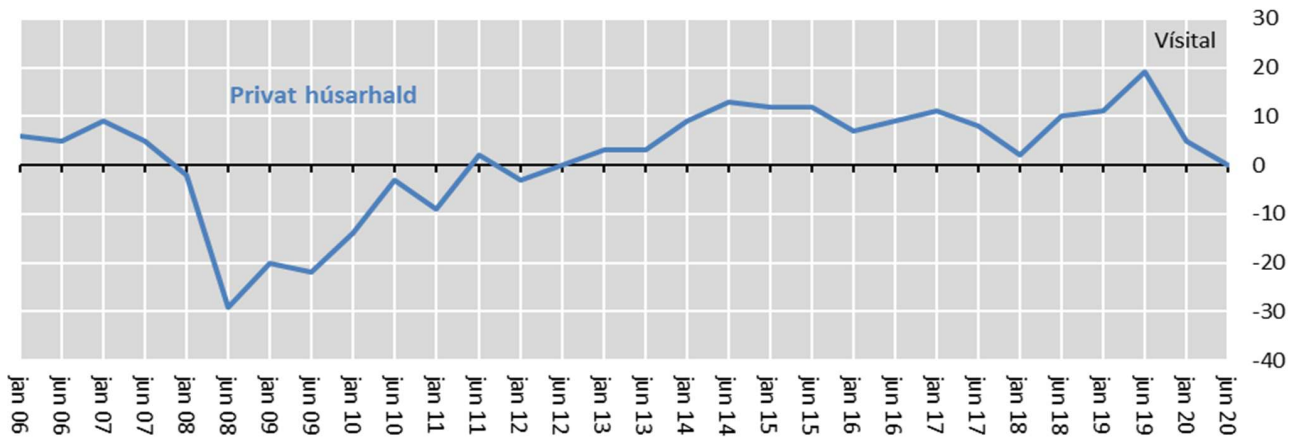
Kelda: Hagstovan.

Mynd 15: Inntøkur, útreiðslur og úrslit hjá føroyskum kommunum, í mió. kr., 1998 til 2018

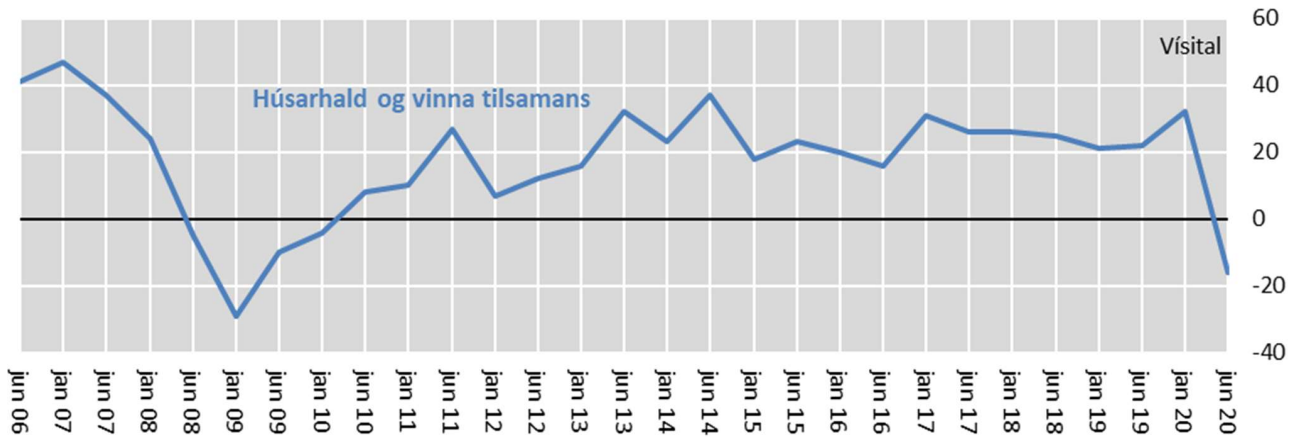
Kelda: Gjaldstovan.

Mynd 16: Konjunkturvísital fyrir húsarhaldini, januar 2006 til juni 2020

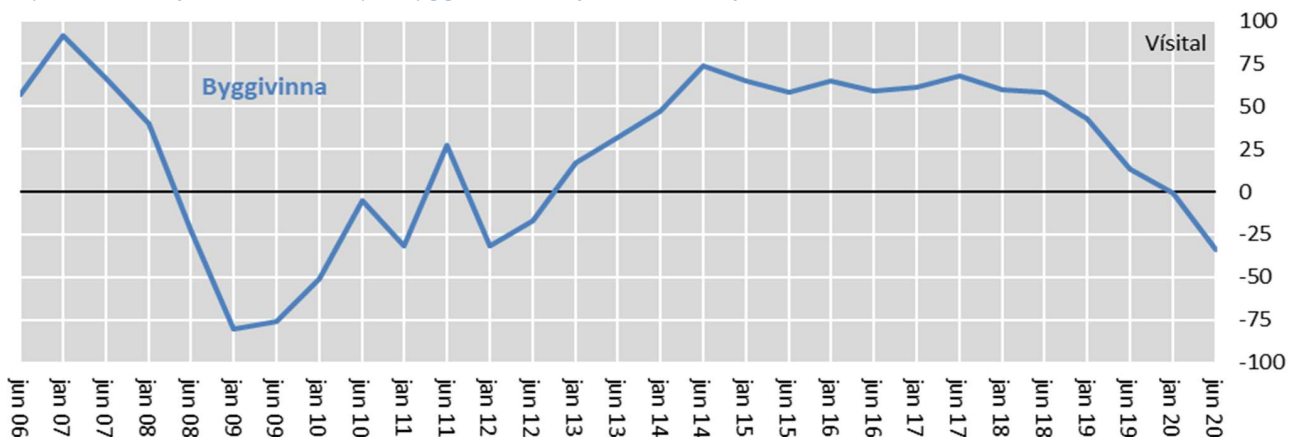
Kelda: Hagstovan.

Mynd 17: Konjunkturvísital fyrir húsarhald og vinnu tilsamans, juni 2006 til juni 2020

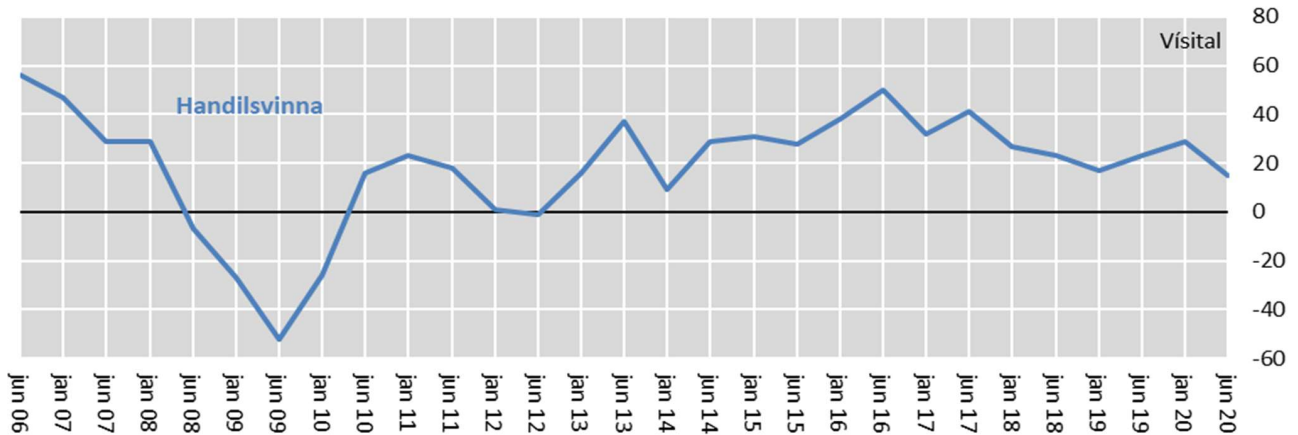
Kelda: Hagstovan.

Mynd 18: Konjunkturvísital fyrir byggivinnuna, juni 2006 til juni 2020

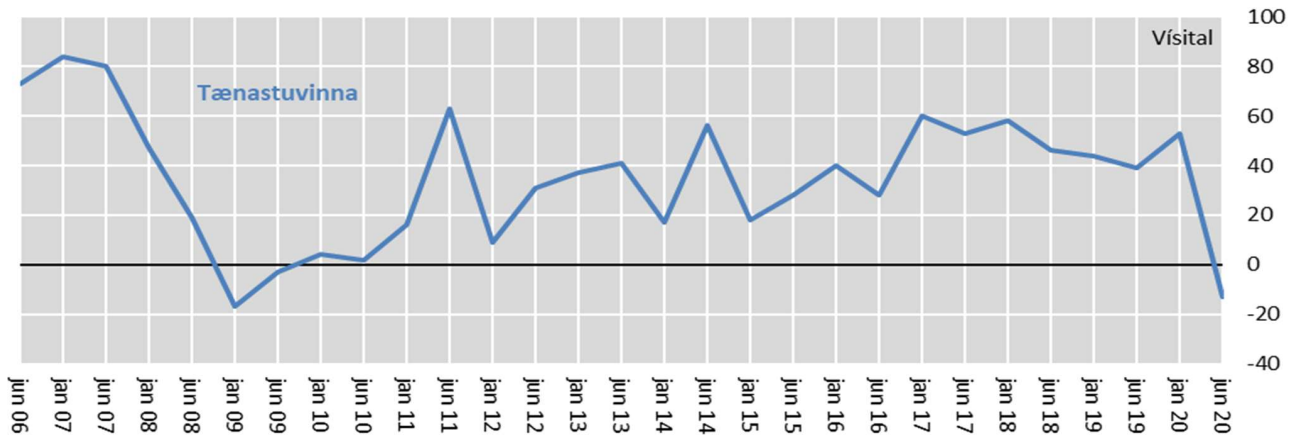
Kelda: Hagstovan.

Mynd 19: Konjunkturvísital fyrí handilsvinnuna, juni 2006 til juni 2020

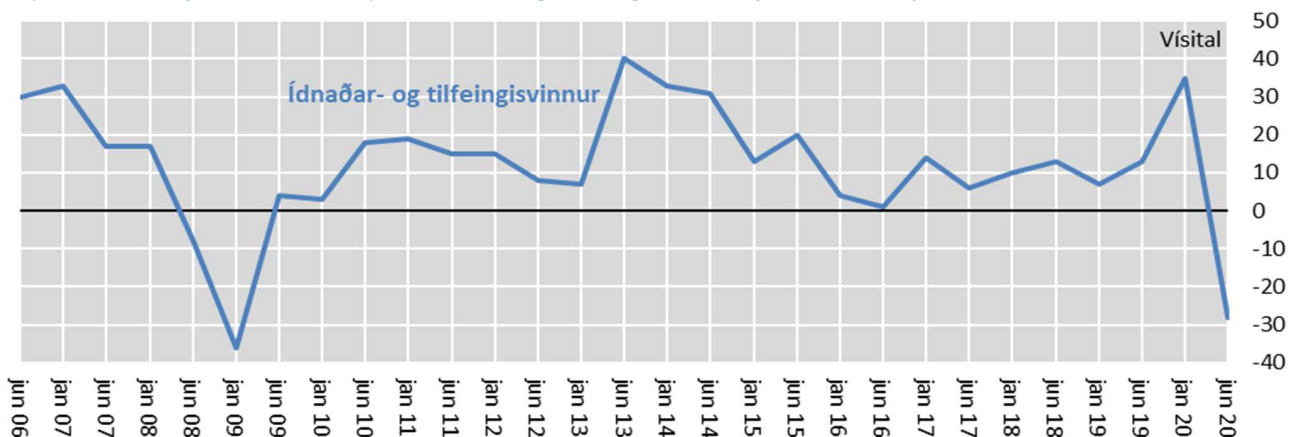
Kelda: Hagstovan.

Mynd 20: Konjunkturvísital fyrí tænastruvinnuna, juni 2006 til juni 2020

Kelda: Hagstovan.

Mynd: 21: Konjunkturvísital fyrí ídnaðar- og tilfeingisvinnur, juni 2006 til juni 2020

Kelda: Hagstovan.